

ERİK AĞACI ÖYKÜ

ISSN 3062-0368

Kültür - Sanat - Edebiyat Dergisi

Mart - Nisan Sayısı

Sayı- 32 Yıl- 5

Fiyat: 100 TL

Rıdvan Yıldız - Fazıl Alasya - Ali İhsan Tarman - Sophia Jamali Soufi - Turgut Yongacı - Gülümser Öğütçü - Faik Kumru - Himmet Çokal
Ahmet Yılmaz Tuncer - Mutallip Saydulla - Zerrin Keskin - Adil Başoğul - Hasan Çelikkol - Mehmet Şirin Aydemir - Muhammed Balaban
Namık Budak - Hacer Taner Bulut - Serkan Uslu - Melek Zehra Balcı - Serpil Tuncer - Ümit Topçu - Hatice Eğilmez Kaya - Nurhayat Kayar
Ferda İnanoğlu - Eda Kara - Halis Tamkoç - Fatma Türkdöğün - Ş.Didem Keremoğlu - Erdal Noyan - Davut Güner - Kübra Erbayrakçı

Erik Ağacı Öykü iyi
okumalar diler.

Dergileri okurken yalnızca satın almak ve okumakla kalmazsınız. Bir çok öykü ve edebi metin çeşitliliğini satın almış olursunuz. Beyninize girecek olan bilgilerin ve haznenin çeşitliliğini almış olursunuz. Dolayısıyla kitap ve dergi satın alma işi basit bir alışverişi aşar ve siz beyninizin besinini almış olursunuz. Hangi edebi metine yatırım yaptığınıza yani kendinize dikkat ediniz. Sağlıklı bilgiler dileriz.

İÇİNDEKİLER

04	Aynada Bir Kadın İcat Ettim Kendime
Rıdvan Yıldız	12	Sevda Yorgunu
Ahmet Yılmaz Tuncer
05	Varacağın Yer Böyle Mi Olmalıydı
İnsanoğlu ?
Fazıl Alasya	13	Şehirden Çıkış
Mutallip Saydulla
06	Gassal'ın Nasihati
Ali İhsan Tarman	14	Bencileyin
Zerrin Keskin
07	Kaçmak
Sophia Jamali Soufi	15	Gururlu ve Mahzun
Adil Başoğul
08	Andına Riayet Etmez Zaman
Turgut Yongacı	16	Uzun Bir Zaman Atlamasından Sonra
Hasan Çelikkol
09	Çare Yok
Gülümser Öğütçü	17	Eylemsizlik Kararı
Mehmet Şirin Aydemir
10	Hicran
Faik Kumru	18	Ütopya
Muhammed Balaban
11	Ömrümün Kara Kışı
Himmet Çokal	19	Orhan Değirmenci
Namık Budak

İÇİNDEKİLER

- 21 **Sancılı Doğum**
Hacer Taner Bulut
- 22 **Acı Mutluluk ve Palyatif Toplum**
Serkan Uslu
- 24 **İçimde Duramayanlar**
Melek Zehra Balcı
- 25 **Vüs'at Orhan Bener**
Serpil Tuncer
- 29 **Yol**
Ümit Topçu
- 32 **Dili Yalın Bilge Bir Yazarın
Kaleminden "Havuz Başı" Öyküleri**
Hatice Eğilmez Kaya
- 36 **Düşünme**
Nurhayat Kayar
- 38 **Cengi**
Ferda İnanoğlu
- 40 **Kıracı**
Eda Kara
- 42 **Türkiye'nin Cep Kitabı**
Halis Tamkoç
- 43 **Cumhuriyetimizin Kurtuluşunun 101.Yılı
Dönümünde Türk Kurtuluş Savaşı'na
Derin Bakış**
Fatma Türkdoğan
- 45 **Dansöz**
Ş.Didem Keremoğlu
- 47 **Piccadilly Caddesi'nde Öğleden
Sonra Çayı**
Erdal Noyan
- 49 **Nihan**
Davut Güner
- 51 **Adını Sen Koy**
Kübra Erbayrakçı

Editör'den Sevgilerle

Sevgili Okuyucu

Yeni bir sayıya adım atmanın heyecanını yaşıyoruz. Erik Ağacı Öykü Dergisi olarak, her sayıda olduğu gibi, bu sayıda da sizleri farklı bakış açılarıyla tanıştırmak istedik. Her geçen gün değişen, gelişen dünyamızda, edebiyatın gücüne ve sözün önemine olan inancımızı yitirmedik ve bu sayıda da emeği geçen yazarlarımızın eserlerini okuyucularımızla buluşturmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Her bir edebi metin, kendi içinde bir evren taşır ve bizleri farklı duyguların, düşüncelerin ve yaşam deneyimlerinin içine çeker. İşte bu yüzden dergimizin bu sayısında, edebiyatın ve öykünün sınırlarını zorlayan, yenilikçi yaklaşımlarla kaleme alınmış eserleri bir araya getirdik.

Sizlerden gelen geri bildirimler, öneriler ve eleştiriler, dergimizin kalitesini artırma yolunda en önemli rehberlerimizden biri. Bu nedenle, bizlerle bu yolculuğu paylaşan herkese teşekkür ederken, sizlerin de katkılarınızı esirgememenizi diler, keyifli okumalar dileriz.

Erik Ağacı Öykü Dergisi Editör Ekibi

Aynada Bir Kadın İcat Ettim Kendime Rıdvan Yıldız

“Yaslandığım boşluklar benim değil ”

Aynada bir kadın icat ettim kendime
Arada bakıyorum, ondan başkası yok
Ayrılık, sevdanın çalınmış adresi
Kimse bilmiyor içimdeki yerini

Gülüşünden başlıklar yaptım gecelerime
Ay yeni değil, beklemeyi öğrettin
Gökteki yıldızlar bu hasretin toplamı belki
Belki bir at koştukça kapanır aramızdaki mesafeler

Yaslandığım boşluklar benim değil
Yalnızlık avlıyorum akşamı bol
Senin ağzında ilkbahar çiçekleri
Bende güzü bitmemiş yapraklar

Gülüşün yaz ortası, beyaz uçan sesin
Sığındığım gölgeler anılarımızdır belki
Zaman geçer, günler biter
Hep sensizlik eklenir ellerime

Varacağın Yer Böyle mi Olmalıydı İnsanoğlu?

Fazıl Alasya

Toprağın kokusu ve cömertliğini baş tacı ettin
Elinde çapa hep eşeledin umudu
Bin yıllık zeytin ağacı ödüllendirdi,
Güvercinle "barış" söylemin için
Ya kuşlar, kuzular...
Özgür oldular gökkuşağı misali
Okyanusları da unutma, verici oldular ana gibi

Ya sen, şimdi ne yapıyorsun?
Teknoloji maskeli bencilliğini yücelttin
Egon yetmedi, taht kurdun kibir dağlarına
Silah ve savaşla ancak gözyaşı çoğalttın
İhanet ettin açlar ve yoksullara
Öyle ki, Robin Hood'lar beklenir oldu
Dön de bak "dünya süzgecine"
Bir avuç zengin üstte, milyonlar dipte
Varacağın yer böyle mi olmalıydı ey insanoğlu?

Henüz fırsat kaçmamışken,
Gök kubbenin sabrı taşmamışken
Timsah dişlerini sök ve yıka kanlı ellerini
Çünkü kanunudur doğanın:
Huzur eken barış biçer

Gassal' in Nasihati

Ali İhsan Tarman

Şimdi size karanlığı anlatmayacağım
Bir gövde dolusu çocuk topladığı zaman
Karanlık da ikna olur aydınlanmaya
Sevgisiz kalmanın alametleri nasıl da çoğaldı
Buruk bir ayna buğulanmıştı ki
Çocukluğumun öfkesi doymuyormuş
Desteyle birikmiş günlerin anlamsızlığını soracak olsam
Çaresizliğim gassal ile baş başa
Evin kokusunu alsın diye son kez
Tabutu çevirirler Dünya' ya
Şimdi çarımha yakışan İsa mıyım?
Avuçlarımda kırmızının en kışkırtıcı tonu duaların kabulü mü ne?
Gecenin ensesine itilmiş yoksa bir it üşümesi miyim?
Nasıl da boğuluyor toprak!
Sevmedikleri geldiği zaman.
Bir de onun tesellisi ki kıyamete kadar hiç susmaz
O halde baharı bekleyeceğiz
Çocukların oyun seslerinde oyalanacağız
Bahar zamanı yaratılmış bütün canlılar
Barışmaya ve inanmaya isteklidir
Çünkü baharın içinde ölmeyen güneşler birikir.

Kaçmak

Sophia
Jamali
Soufi

Sarı yaprakların inişi gibi
Gözlerimde hüznün oturuyor
Acı beni parçalıyor
Ve yaralar ısırır
Gaddarlıkla dolu
İçimde kök salan hasret doluyum
Bavulu alıyorum
Kalbimi uzak yerlere bırakıyorum
Gökyüzünün öfkesi yüzümde patlıyor
Gözlerim titriyor
Aklımda tekrar ediyorum
Biri beni gözyaşlarımın izinden bulacak...

Andına Riayet Etmez Zaman

Turgut Yongacı

Andına riayet etmez zaman
Ki biat da etmemiştir kör şeytan

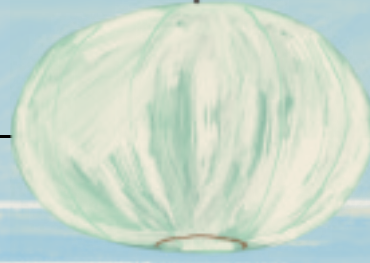
Akan kana karışıyor zehri
Yavaş ve daha yavaş
Ve ansızın vuruyor kalbi
Cihad cihad diye fısıldayan kara cübbeli, beyaz yüzlü seyyari

Hicret ediyor ruhum uzaklara, bırakıp bedenimi ardında
Göçmen değil kapındaki siluet
Bir sürgün, bir kaçkın
Ben sürerim
Benden kaçar, sana sığınır
Ve git gel yorulur aklım

Şeklen bürünür kıvrımı gülümsemeye
Acıdan oysa bu refleksi
Göz kenarlarında iki kısa çizgi
Nasıl da taşır iki satır

Elimde avucumda
Ne vardı ki aldılar
Umudu sermaye
Huzuru vergi niyetine

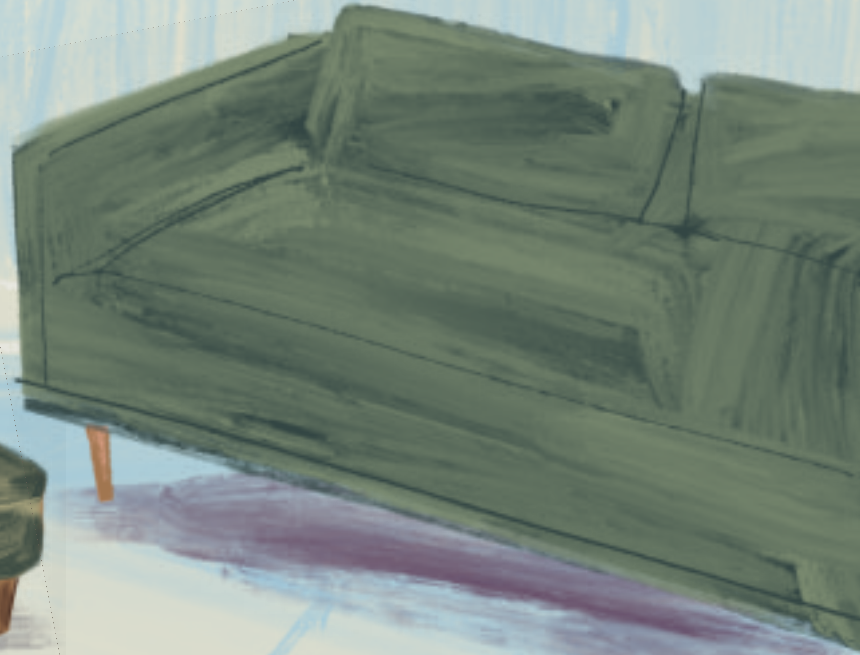
Andına riayet etmez zaman
Bekleme
İnsanlığa biat etmez şeytan

ÇARE YOK

Gülümser Öğütçü

mutluluğum dağlar kadar büyük
sıkıntılarım su buharı olsa derim
aydınlık bir günün güneşli sabahında
özgürce uçan kuşlara özenirim
yanık bir şairin sazından dökülen türkü
anlatmaz ki bende olan beni
dalgalı deniz kıyısında bekler dururum
er geç gelecek barış kayığını
sokak lambasının aydınlığı aydınlatır
gecenin öksüz yalnızlığını
evler tasalı, dağınık, yorgun
yoksulluğun kamçısı uslarda
ölüm gelir aklıma
yaşanmışlığın acı sonu
döner dururum yatakta
düşlerim kabus yorgunu
kızır dururum bende ki bene
çare yoktur bilirim
zamanın erittiği
yaşam sürecine...

Hicran

Faik Kumru

hicranımı gölgeleyecek gölge yok
yaşım kemale erse de gönlüm hâlâ hercai
eskilere gidiyor dönmek istemiyor
tutuyor elimden sürüklüyor peşinden

ah babamın eski ahşap sekisi
ah anamın mis kokan gül ağacı
toprağı ıpsıslak sulanmış bahçe
bir de yer sofrası serdiğimiz kapı önü

mavi gömleğim tel çite takılmış
ardımda haylaz mı haylaz çocukluğum
azıcık uzansam tutacakmışım gibi
lakin yaklaştıkça kaçıyor elimden

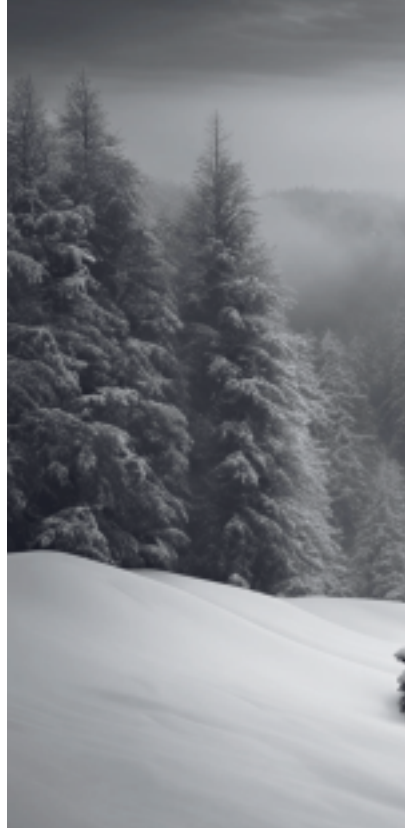
sarı yeşil topacım dünyayı döndüren
etrafımda fırıl fırıl ufacık eller
rengarenk koca alem ipin ucunda
pervaz ediyor göğe doğru şımarık

cebim lebalep cam bilye
her oyunda yeri öpüyor neşeyle
gözü yaşlı bir velet peyda oluyor
ütülmüş ki iki gözü iki çeşme

avunan ben avutan çocukluğum
yalnız kalbimi bırakma yine gel
içim şimdi kor ateş yaklaşmayın
gölgesinde bile derin bir hüznün var

Ömrümün Kara Kışı Himmet Çokal

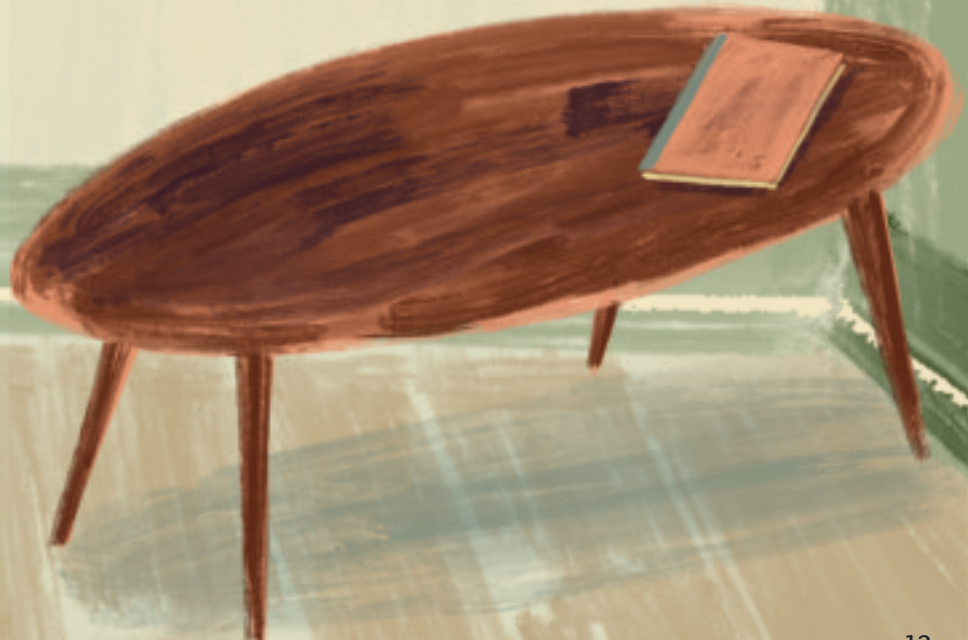

Ben yaşadım sanırdım bu hayatı dolu dizgin,
Dizginlerim çekilince anladım, öyle değilmiş.
Hüzünler de dahilmiş yaşamak kavgasına.
En çok da acılarla şekillenirmiş insan hatta.
Bir kasım çıkmazına düştüğümde anladım.
Silkelenip kalkamadım bu kez yerimden.
Dizlerini kanatmış bir çocuk gibi doğrulamadım
Yarım kalmış bir hevesle kaldığım yerden.
Bir aralık toparlar gibi oldu gittiğim yollar,
Kara bir kışa saplanınca oldu sonra olanlar.
Ey toz pembe dünyaların kara güzü,
Fani dünyanın yaşamaya cesaret edilemeyen hüznü,
Bir kara delik gibi içine çektiğin benim sonsuzlukta.
İçime çektiğim kederi yoğurup duran benim boşlukta.

Sevda Yorgunu Ahmet Yılmaz Tuncer

Sevda sana başka ağır
Bana başka ağır
Dallarındayız
Başka başka hayatların
Açmayan kuruyan
Mevsimler sana başka
Bana başka
Dallarındayız
Kuruyan ömürlerin
Bir gün getiriyorlar yanımıza
Islak ve nemli
Ne sen tanıyorsun
Ne ben tanıyorum
Başımızda tanımadığımız bir ömür
Soruyor adımızı
Ne sen hatırlıyorsun
Ne ben
İkimiz de bir başka
Sevda yorgunu

Şehirden Çıkış

MUTALLİP SAYDULLA

Biz hepimiz bir elastik ruhun içine gizlenmiş
O zamanda
Buradaki zamanı sırtından taşımaktan yorulmuş
duvarlar
Eskiden kalan saman kağıdına yazılan nefessiz
romanlar
İnsanları uyutup kendisi şehirler gezen sokaklar
Şehvetin temaşa etmeye alışmış dolunay
Sen bunları asla hatıralarına ekmemiştin
Şimdilerde
Sokakta ağlayarak satılan çiçek
Sarhoşlukta sevilen sen
Benim gözlerimde kaybolmakta birisi
Sen onu efsane gibi hatıralarına yerleştir
Gelecek zamanda
Cam şişeye konulacak yürek
Kapılarını sıkı sıkıya kapamak isteyen uçsuz bucaksız
gül bahçesi
Dünyayı gözetleyen taş ayna
Senin düğün hediyen olur
Ters bir zamanda
Sen büyük kanatlarını dünyaya yayarsın
Ben senin için bu şehirden çıkıyorum.

BENCİLEYİN

Zerrin Keskin

Zemheri güneşine
Sevdalandı eriklerim
Zamansız
Çiçeğe durdu

Yüreğime saklandı
Mor kanatlı
Ürkek bir çocuk
Soldu

Kana kana kandık yine
Çok şükür
Nur topu gibi
Bir derdimiz daha oldu

Hanımfendi ağlamalar sevdim
Acılar karşısında
İki damla ile geçirilen taziyeler
Beceremedim

Beyefendi hüznüme meylettim
Darbelerin gelişini
Romantik gözlerle süzebildiğim
Oysa benimkiler
Yılkı atı gibiydi
Toynağının izi kaldı
Sinemde

Ruhumu
Kabıma sığdıramayışım bundandır
Yalancı baharlara
Durup durup

Aldanışım
Hezeyanlarım dalaşır
Çoğu zaman aklımla
Ve yanmış karamel kokuları
Yükselir tenimden
Bir şeyleri iskaladığımı
Gölgemi kaybettiğimde anlarım

Ah...

Başka bir isteğiniz var mı?
Diye sordu garson
Hiç büyük isteklerim olmadı ki diyelim geldi
Solgun yüzü
Caydırdı beni sözümden
Kimsenin fazladan bir acıyı
Bağrına basacak hâli yoktu

Kaldırımlarını incitmeden
Yürüdüğüm
Aliye Rona gibi bir hayat

Üzgünüm Kınalı Yapıncak
Benim senin gibi
Janti bir sevdiceğim olmadı
Birkaç kurbağayı saymazsak
Literatüre geçecek aşkım da

79' dan beri
Tek kanal
Siyah beyaz yayın yapmaktayım
Renklerim
Grilerin tonlarından ibaret

Ne zaman derdimi döksem
Ulu orta
Sanki Türkçe konuşup
Rumca anlaşılmaktayım
Sahte Dostların gözünde
Bir Necefli Maşrapa

Gururlu ve Mahzun...

Adil Başoğul

“ Biz seninle çocuk sevinçleri toplardık ”

Ah benim gururlu ve kimsesiz yurdum
Biz seninle çocuk sevinçleri toplardık
Gelinciklerin çiğ damlalarında koşardık

Askerden gelen babaların müjdesi vardı dillerimizde
Güneşi kızıl bir gül gibi saklardık mendilimizde

Ah benim mahzun ve ezilmiş halkım
Biz sizinle savaşta kaybettik
Ve kayıp çocuklarımızın mavisini bulurduk denizimizde

Kum falında kaybettik
Kader adreslerini biz sizinle

Dağlarda kar
Kuşlar daha uzađa uçuyorlar
Daha da uzađa

Bir ezidi recm tuzađında
Biri satılıyor pazarda
Birin boynu vurulmuş kan gölü meydanda

Şamaş güneşi batırıyordu kutsal kıtalarda
Ah benim gururlu ve kimsesiz yurdum
Ah benim mahzun ve ezilmiş halkım
Biz yine kaldık acılarda...

Uzun Bir Zaman Atlamasından Sonra

Hasan Çelikkol

Yirmi beş yıl önce yazdığım bir şiir düştü aklıma
Yosun yeşili gözlerinde ışıltılar eksilmesin demiştim
Senin için, öyle ya gözlerin yosun yeşiliydi
Başka ne diyebilirdim ki, izin verdiğin kadar sevmiştim seni

Yirmi beş yıl malum çok uzun zaman
Hiç büyümek istemeyen çocuklar bile büyür
Mevsimler gelir geçer
Dünya değişir, biz değişiriz
Değişmeyen bin dertlilerin varlığıdır
Belki de ağlamaktır

Sen de bilirsin zor iştir büyümek, çok uzun sürer
Her gün erken kalkarsın mesela
Umutları avcuna alıp işine gidersin
Acılı yüreklere dokunursun bir umut vermek için
Görünmez bir camın arkasından ıslak rüyalar görürsün
Aklına düşen bütün çiçek adlarını ezberlersin gün boyu
Ama bir kere dönüp gözlerine bakamazsın fırtınalı kavgalar yüzünden sevgilinin

Bu dünyada herkes öldürülebilir
Cehennemın en dibinde pembe yeşil hapları içmeye meyilli zihinler vardır çünkü
Labirent gibidir evlerinin iç odaları
Hayaller bile şaşırır hangi yöne gideceğine
Önce bin kamçı vururlar sırtına
Sonra darağacında asarlar
Sonra yakıp küllerini savururlar denize
Küllerin okyanusta donuk bir buz kütesinin içine hapsolür

En iyisi deli doğup deli kalmaktır bu dünyada

Eylemsizlik Kararı

Mehmet Şirin Aydemir

Nedamet dolu mahzeni kalbimin
bitimsiz bir yangındır şimdi dilimin kıyılarını kavurur
o günahkar sözcükler

kırdım eylemsizlik kararını yazan kalemi bu ömrü hazanda
varsın azdan az gitsin
çoğul yalnızlıklarımın çok

sen ki menfur müfreze
söz kurşununa dizmişliğin
hiç bozmadığın ezberdi
kanıksadığım kanmalarım
aşkına artık rest çekti

kırdım saklı sırlar sandığımı
pürmelal hallerim ele ayandır
gönlüm bu biteviye sevdadan el çekti sana açık beyandır

Ütopya

Muhammed Balaban

Mutluluktan kaynaklı gözyaşları vardı artık
Bebekler öldürülmüyordu
Sömürülen tüm zenginlikler iade edilmişti ülkelerine
Afrika'da açlıktan ölmüyordu insanlar
Anneler bu kadar güzel gülmemişti
Kimyasal reaktörlerin fişi çekilmişti
Burnu büyük baronların patlamıştı o hırs dolu balonları
Toplu ölümlerden sorumlu o gaddar insan müsveddeleri ıssız bir adaya sürülmüştü
Buzulları eriten tüm faaliyetler sona ermişti
Yüksek grostonlu gemiler petrol ve silah taşıyordu
Tapınakların ve sarayların altın sütunları devrilmişti birer birer
Sessizliğe alınmıştı dünya
Çocuk ve kuş sesleri süslüyordu
Güzel çiçekler büyüyordu suyun üstünde bile
O içi bomboş felsefi akımlar
O yakı ve yıkım kokan anlaşmaların maddeleri yok hükmündeydi
Dünyayı eşsiz bir mutluluk sarmıştı
Endişeler, korkular, çekinceler terk etmişti kalpleri
Dünya bir yerden yönetilmiyordu
Dünyayı yöneten, dünyayı adaletli paylaşan insanlardı
Kaos sözlüklerde geçen bir kavramdı sadece
Neydi o paranın ve hırsın oyuncağı olmuş sözde uyar köleler
Neydi o ağzı küf kokan sözde barış elçileri
Neydi o sözde insanlığın faydası için kurulan tasmalı örgütler
Neydi o merhametsiz korkak kodamanlar
Temelsiz ve direksizdi ziftten kara fikirleriniz, zifiri düşleriniz
Bu güzel dünyaya artık ilişemeyeceksiniz

Postacının elime tutuşturduğu zarfa daldım gittim. Kapı aralıktı, öyle kalakalmıştım. Bir süre sonra kendime gelip kapıyı kapattım, içeri geçtim.

Zarfın içini az çok tahmin ediyordum. Pencere kenarındaki berjerime oturdum, zarfı sehpayaya bıraktım. Burası benim terapi köşem. Daha doğrusu yaşam alanım. Ben burada yaşıyorum. Burada kendimle hesaplaşıyorum. Susuyorum, susarak ne çok konuşuyorum kendimle. Gözlerim ufukta bir süre daldım kaldım. Ne kadar diye sorma sevgili okur. Onu bilmiyorum. Camdan yansımamı da görüyordum manzara ile iç içe geçmiş. İki Orhan karşı karşıyaydı. Bir türlü dengede duramayan, hep biri diğerini yukarı kaldıran tahterevallı misali. *İçimde sanki bir "Anti Orhan" var, biliyorum. Bir yerlerde okumuştum; "anti madde" diye bir kavram varmış, benimki de o misal eminim. Ben yukarı o aşağıya, o yukarı ben aşağıya. Kırk yıldır bu salınım devam ediyor. Metronoma benzetiyorum, bir farkla: O sağa sola deviniyor ritmik, bense yukarıya aşağıya.*

Gözüm 'Anti Orhan'dan, manzaraya kayıyor, bir süre daha geçiyor böylece, sonrasında uzanıyorum mektuba. Sarı bir zarf, kalınca. İçinde birkaç sayfa olmalı. Kapağın ucuna işaret parmağımı sokuşturuyorum. Biraz aralandı, yok yok yırtılmadan olmayacak bu iş. Şöyle bir iki daha sallıyorum zarfı. Eğilip bükülmüyor. Sert, beni eğip büken hayat ona söz geçiremiyor, bak sen...

Gözler manzarada, çocukluğum geliyor aklıma. Evdekiler kafamı bozmuştu bir gün. Ben de resti çekip bahçeye taşınmıştım. Yenmiştim onları. Ev halkı kahkahalarla gülüyordu bu tavrıma, eğlenirdiyordum onları besbelli ama yapacağımı yapmış, bir sıfır öne geçmiştim hayatta, kendimce. Eli yükselttim bir başka gün: Atıma atlayıp gün boyu terk ettim evi. Eh hayat, işte iki sıfır öndeydim. Su kabını kırdıktan sonraki kaçışım da muhteşemdi. Etti mi üç... Peş peşe geliyordu çocukluğumdaki galibiyetler.

Çocukluk iyiydi de ya o ilk gençlikteki karşı darbeler? Çocuklukta hayata karşı aldığım galibiyetler, 'solundan atıp sağından geçmeler' bitmişti. İşte o zaman tanıştım içimdeki Orhan'la. Hatırlamak istemiyorum o zamanları. Manzara güzel! Keyfini çıkarmalı. Ama bir türlü gitmiyor aklımdan. İlk kız arkadaşımın buluşmaya gittiğimiz gün mesela, yaramaz ufaklıkların duvarın üzerinden kafama kum boca etmeleri ister istemez aklımda, aha da tam buramda. Kovamıyorum onları. Öyle ya kötü hatıralardan kurtulamazmış insanlar. Hatta kötü anıları silen bir makine olsa, "asrın buluşu" olurmuş bu.

Orhan Değirmenci

Namık Budak

Tipsiz sayılmazdım, öyle aman aman da yakışıklı değildim hani. Birkaç kız arkadaşımın olduğunu hatırlıyorum. Ne güzel, tahterevallinin yere basan tarafındayım. Keşke çocukluk aşkımla beni değil de en yakın arkadaşımı tercih edip bana sırtımı dönmelerini hatırlamasaydım. Şimdi diğer ucundayım, yukarılara çıktım, ta gökyüzüne. Haydi, sıçra yukarı, ayaklarından güç al fırla, fırla ki ben aşağıya inebileyim. Sahi, yukarıda olmak mı eğlenceli, aşağıda olmak mı? Ah, 'Anti Orhan!' dengede kalamadık bir türlü. Senle bi anlaşamadık gitti.

Bir ay. Evet, tam bir ay önce, sessizce... Kurtar beni "asrın icadı!"

Ne olurdu her şey yolunda gitseydi? Tek problemimiz ekonomi olsaydı. Oldu da... Dibin dibini görmüştüm en son altı ay önce 'tövbe' demiştim, 'bir daha asla' demiştim. Ama bu bataklıktan nasıl çıkacaktık, nasıl kurtulacaktık. Elde avuçta ne varsa gitmişti. Etrafa taktığım borcu saymıyorum bile. En son, son, offff. "Ne de güzel ikna ettin eşini, değil mi ama?" (Bu konuşan Orhan mı, yoksa Anti mi?)

"Hayatım, bu son, söz!"

"Ne son, son olan ne Orhan?"

"Bu krediyle tüm borçlarımızı kapatacağız."

"Ee?"

"Temizleneceğiz..."

"Hadi ya?"

Evet hadi'ydi, ya'ydı, öyleydi, böyleydi. İkna ettim. Ben kazandım. "Gene bir sıfır öndeyim Anti Orhan." Bankaya gittik birlikte, imzaladık, çektiğimiz krediyi. Ben biliyordum. Bu miktar bizim bütçeyi düzeltemezdi. Biliyordum. Yarısı elden aldığım borçlara gitti zaten, tabii bunlardan hatunun haberi yok. Diğer yarısı da...

Mektubu tekrar elime alıyorum. Her şey bir ay içinde oldubitti. Bir ayın ürünü mektup: Gönderen bilmem hangi mahkeme. Parmağımı tekrar zarfın ucuna sokuyorum, artık

açalım. Ne olacaksa olsun. Yapışkanımı zorluyorum biraz, yırtmamalı. Resmi mektup neme lazım, aman ha! Biraz daha zorluyorum. İyice şişti ama açılmıyor, yırtılacak, of... Olmuyor.

Olmadı zaten. Geriye kalan parayı da bastım beygirlere. Bu sefer olsundu. 'Ay Parçası'mı tek geçtim. Bastım tüm geri kalanı. Gene olmadı, gene... İki gün sonrasında hatun durumu çağırdı sevgili okur. Öyle bağırış çağırış olmadı. Kalktı, sessizce "gidiyorum," dedi ve gitti. Biliyorum elimdeki mektup bu gidişin sonu. Nereden mi biliyorum? Bu süreci biz üçüncüye yaşıyoruz da oradan biliyorum. İlkinde ne güzel hafif atlatmıştık. İkincisinde direkt döndük yani tam adliye merdivenlerinden. Basamağa adımını atmadan önce yüzüme bakmıştı, "hadi," demişti, "eve dönelim." Vazgeçmişti, ne mutluluk! O sevinçle eve nasıl gittiğimizi hatırlamıyorum. Beni affetmişti. Bir şans daha vermişti. Bir şans daha...

Hırsla uzanıyorum zarfa gene. Ne olacaksa olsun. Tatlılıkla açılmayacak bu meret. "Yırtacağım, yırtıyorum! Yırtıyorum..."

Sol omzumdan sıcak bir el hafifçe sarsıyor beni, birden gözlerimi açıyorum, şaşkınım. Karım Nazife tebessümle: "Yırt kocacığım, yırt, yırt, yırt!.."

Sancılı Doğum

Hacer Taner Bulut

Herkesten uzak, bir kır evinde sakin bir hayat yaşamamanın tadını çıkartırken birden uzun zamandır yazmadığı düştü aklına. Bu düşünce onu epey kıvrandırdı. Yeni yaptırdığı şöminenin karşısına geçip birkaç odun attı. Odunlar çıtır çıtır yanarken bir kadeh şarabı kendine çok görmedi. Evet, yazmak doludizgin yazmak istiyordu. O sebepten yerleşmemiş miydi bu sakin kır evine?

Beyninin kıvrımlarında yer bulmaya çalışan düşünceler, bir sıraya geçip kâğıda akmalıydı. Nafile. Neydi kendisini bu denli verimsiz kılan? Oysa daha geçen yıl çıkarttığı iki koca ciltlik bilim kurgu romanı hâlâ liste başı satıştaydı. Ama o bütün bunlara rağmen kendini sığlaşmış, bitik hissediyordu.

Bir sabah erkenden uyanıp okkalı bir kahve yaptı. Elini yüzünü bile yıkamadan bilgisayarının başına oturdu. Amacı aylardır süren sancısını kâğıda dökmektir. Saatler geçti. İlk cümleyi bir türlü yazamıyordu. Tüm kıvrınmaları boşunaydı. Yoktu işte, yok!

Biçare kalktı sandalyesinden. Eli ayağı titriyor, ayakta duramıyordu. Kendini doğruca yatağa attı. Gözü dakikalarca tavana boş baktı. Uykuya daldı. Evet, bu rahat ortamdı onu sığlığa iten. Bu kır evi etkilemişti yaratıcılığını. Öyleyse o da bu rahatlığı bozmalıydı.

Kalkınca kendine çay yapmadı. Bir kuru ekmekle öğünü geçiştirdi. Şömineye hiç odun atmadı. Üşüyerek akşamı zor etti. Yine yoktu. Aklına yazacak hiçbir konu gelmiyordu. Kafayı yiyecekmiş gibi hissediyor, durmadan odada mekik dokuyordu. En nihayetinde yataktan çıkmaz oldu. Ve işte sonunda olan olmuş, bunalıma girmişti.

Yine böyle bir günde karşı tarlaya traktörler girdi. İki traktör tarlayı bir uçtan öbür uca sürüyordu. Çıkan gürültü adamı dumura uğrattı. Ruhunu sıktı. Fakat o da ne? Yazacağı konular kafasında bir bir sıralanıyordu. Vakit kaybetmeksizin bilgisayarına koştu. Yazdı yazdı. Ta ki traktörler tarlayı sürmeyi bitirene kadar. Bizimki de bitti.

Onu yazmaya iten; gürültülü, ruh daraltıcı, kirli, pespaye, keşmekeş ortamlardı. Ertesi sabah pılını pırtını toplayıp kendini şehrin en işlek caddesindeki evine attı. Artık sancılı doğumu sona ermiş, ürünler birbiri ardına gelmekteydi.

Acı Mutluluk ve Palyatif Toplum

Serkan Uslu

Byung-Chul Han'ın “Palyatif Toplum Günümüzde Acı” kitabına, acıya ve mutluluğa değinmeden önce “Palyatif” sözcüğünün ve “Palyatif toplum”un tanımlarından bahsetmek istiyorum.

Palyatif, “Paltoyla örtmek” anlamına gelen pal/iare sözcüklerinden oluşur. Kelime manası geçici, köklü çözümü olmayandır. Tıpta tanımı; tedavisi mümkün olmayan hastaların rahatlatılması için yapılan uygulamalardır. Palyatif toplum ise acı ve toplumsal sorunlardan arınmış ya da bunlara gözlerini kapamış bir toplumdur. Byung-Chul Han palyatif toplumu, beğeni çılgınlığına kapılmış, “Beğendim” toplumu olarak tanımlıyor. Sosyal medyada yaptığı paylaşımların beğeni sayısına göre mutlu olup takipçi sayısını anlık olarak takip eden, başkaları ne der düşüncesiyle hayatına yön veren ve salt mutluluğa odaklanmış insanların sayısı bizim toplumumuzda da azımsanmayacak kadar fazla.

Böyle bakınca “Like, günümüzün ağrı kesicisine dönüşür.”[1] Böyle dönemlerde ve böyle toplumlarda acının arındırıcılığı, iyileştiriciliği, olgunlaştırıcılığı acının insanı pişirici etkisi unutulur.

Bundan sanat, edebiyat, siyaset ve ticaret de etkilenir. Sanat zorla “Beğendim” korsesinin içine tıkmaktadır. İnsanları mutlu edecek eserler önlerine sunulur. Tabii bu durum arz talep meselesidir. Palyatif toplumun insanları acıdan, cüzzamlı hastalardan kaçır gibi kaçırır. Kadehlerini sentetik duygularla doldurup, her yudumda mutluluğu soluyarak girdapta olduğunu unutup gözleri açık derin uykulara yatarlar.

Her sanat eseri, her sanatçı ve her insan metalaştırılmıştır. Tüketilecek bir meta ve emilecek kanı kalmayınca buruşturulup kenara atılacak bir tüketim ürünü haline gelmiştir. Beklenti ve son, bellidir.

[1] Byung-Chul Han Palyatif Toplum- Syf.15

Böyle olunca insanların beklentisi doğrultusunda sürekli üretilecek ve riske girilmeyecektir. Çünkü aynı beğeni beklentisi, acıdan kaçınma dürtüsü ve mutluluktan sarhoş olma arzusu üretenin damarlarında da dolaşmaktadır. Bu durum birbirine benzeyen sanatçıları ve sanat eserlerini doğuracaktır.

Oysa kavramlar zıtlıklarıyla beslenip, birbirlerine değer kazandırır. Her buluşmaların kıymeti ayrılıklardan geçmez mi? Kayıplar ve acılar bedeni, mengeneler arasında sıkıştırınca, ruhu bedenine içine hapseden sıkıntılar, eli sopalı öğretmen olmaz mı? Peki hayatın her anında acıyı hiç tatmamış bir insan, mutluluğun kıymetini bilebilir mi? Küçük bir tökezlemede yıkılmaz mı?

“Sanat yabancılaştırmak durumundadır. Rahatsız, huzursuz etmeli hatta acı vermelidir... Ürpermekten aciz bir bilinç, şeyleşmiş* bir bilinçtir... Her türlü acıyı yadsıyan hayat şeyleşmiş bir hayattır.”[1] Acı ve mutluluk, kalp atışımızın EKG’de çizdiği çizgiler gibidir. Hayat iniş çıkışlarla güzeldir. İnsanın canlı olduğunun göstergesidir. Bu şekilde yaşayacak toplum ölü, böyle yaşayan insansa ölü bedenine içine hapsolmuş ruh gibidir.

Şüphesiz her acı insanı bir adım öteye taşır, bakış açısı kazandırır ve sahip olduklarının/olacaklarının değerini fark etmesini sağlar. “Daha önce insani acının derinliklerine gömülmüş olmayan biri, yüreğinin derinliklerinden gülemez.”[2] Bu açıdan bakınca acılar, eli sopalı bir öğretmene dönüşür. İnsanın başına vura vura kutsal öğretileri unutmamacasına öğretir.

Jünger’a göre insan bedeni feda edilebilecek bir kale ve ön karakoldur. Chul-Han’da acıyı okul, mutfak ve üretim aracı görmekte, kendini seven, hayatın zevklerini daha çok önemseyen amaç ve idealleri olmayan bedenlerin acıyı anlamsız ve yararsız görüp reddedeceğini savunur.

Bir başka açıdan bakılırsa; insanlar mutlu olmayı, sadece kendileri için istememektedir. İktidarlar ve kapitalist sistem insanın mutlu olmasını istemekte ve bunu kullanmaktadır. Devamlı mutlulukla beslenen insanlar, mutluluk bağımlısı olur. Mutlu insan daha verimlidir ve yüksek performansla çalışır. “Bağımlı kişi bağımlılığının farkında bile değildir. Kendini özgür sanır. Herhangi bir dış baskı olmaksızın kendini gerçekleştirmekte olduğu inancıyla kendini kendi isteğiyle sömürür.”[1] Palyatif toplum

[2] Byung-Chul Han Palyatif Toplum- Syf.17

[3] Aldo Palazzeschi

[4] Byung-Chul Han Palyatif Toplum- Syf.22

*Sradanlaştırılmış, değersizleştirilmiş, alenileştirilmiş

acı getirecek hatta acıyı çağrıştıracak hiçbir şeyi istemez, o ortadan kaldırılması gereken ötekidir. “... acıyı tıbbileştirerek ve özelleştirerek siyasetten arındırır. Böylelikle acının toplumsal boyutu baskılanır ve bastırılır.” [1]

Acının hem bedensel hem de toplumsal boyutu vardır. Acılar tıpkı hastalıklar gibi bağımsızlık kazandırır. İnsanın savunma mekanizması acılarla beslenir ve sonraki acılar için alınacak önlemlere kaynak olur. Ülkeler ve toplumlar insan yığınlarından oluşur. İnsanlar nasıl acılarla pişerse toplumlar da acıyla pişer ve acılarla şekil alıp gelişir. Tabii bu sağlıklı toplumlar için geçerlidir. Palyatif toplumlar acılara karşı ağrı kesiciler kullanır. Sosyal medya, alkol, uyuşturucu, spor, kumar, sanal oyunlar vb. etkenlerine sarılıp toplumdan kopar ve duyarsızlaşırlar. Bu durum bazı toplumlarda bilinçli olarak desteklenerek toplumun düşünmemesi sağlanır. Toplum dayanışmacı rolünü kaybeder, bilinçsiz, bakan ama görmeyen zombilerden ibaret bir yapıya dönüşür. “Palyatif toplum, ilaçla ya da sosyal medya yoluyla oluşan duyarsızlık sayesinde eleştiriye karşı bağımsızlık kazanır. Sosyal medya ve bilgisayar oyunları da anestezi gibi etki gösterir... Sürekli anestezi almak bilgi ve düşünmeyi engeller, hakikati baskılar.”[2]

Mutluluk ve acı Nietzsche’nin deyişiyle iki kardeşdir. Birlikte doğup birlikte büyüyen ve birbirine kol kanat veren, birbirini var eden iki kardeş. Her şey zıttıyla vardır. Sözlerimi Chul Han’ın sözleriyle bitiriyorum. “Gerçek mutluluk ancak kırılmış olarak mümkündür. Mutluluğu şeyleşmekten kurtaran bizzat acıdır. Ona süreklilik kazandırır.”[3]

[5] Byung-Chul Han Palyatif Toplum- Syf.24

[6] Byung-Chul Han Palyatif Toplum- Syf.23

[7] Byung-Chul Han Palyatif Toplum- Syf.24

Gecenin körü sabahın başında, senden kendimi kopartmam gerekiyordu; hiç girmedğim yolda beni bekleyen ve bizim yüzümüzden gelememiş, hiç tanımadığım 'ben' için... Onu bekletmek geleceği bekletmekti, onu bekletmek yaşarken ölmüş gibi görünmekti. Beyaz bir kapının geçmişinden görünen kahverengi gibi bir çaresizlikti, ben'i bekletmek. Yorgun bir elle boyarken kapatmayı ümit ettiğimiz ama her zaman koyuluğu, kendini belli eden inatçı bir acı kahverengi...

Senin hissettiklerin benim hayatımdan teğet geçsin diye yollarımı değiştirdim ben. Korkarak cesaret ettim; bilmediğim kapıları zorlarken. İçim titredi acıdan ama her saniyesinde güldüm. Yaşadıklarım benim artık ve ben o yaşadıklarımındaki ben değilim, ne yazık. O yoldan aldım başımı. Kitap sayfalarında; altını çizdiklerim arasındaki gerilim, hayat damarım benim. Dünüm yarınım karışırken bugünümden oluyordum ben. Oldum belki de zamanın acımasız akışında. Üşümüş ruhumun ayırdına varamadı belki. Geçmişe geleceğin yansımaları yok nasılsa, o son gelmeden bilemem ki ben, bugünümden oldum mu yoksa?

Bu zamanların tayini bende değildi, soruların cevapları bendeyken. Yaşadıklarım senden geçerken, yıllar da onları takip ediyor çaresizce. Bize kalmamış bazı durumların nedenleri, anlamlandırmaya günlerini verme, sadece derinleşsin yokuş aşağıya.

Yaşayabildiğin müddetçe sorun değil derinler. Az bir nefes yeterli bu zaman için. Yaşayabiliyorsan sorun değil, gün içinde kaybolma kaybolma yine de doğru yollara giriyorsa ayakların, hiç kimse için sorun değil aslında; senin sana yetmeyen az nefeslerin. Olman gereken yerde olman kâfi, onlar adına nasılsa.

İçten içe, bıkmadan, yılmadan her yeni gün o soruları soran sensin, ama tam ortada duran ve düşünen, anlamaya çalışan. Olanların nedenleri sen değilken; senin bu kadar derinleşmen esas şahika zaten. Aldığın her nefesin içindeki nedenler, sorguluyor seni kendi varlığına.

Soğuk odaların titrek nefesli yankıları, dört bir duvardan birbirine geri atımları, köşelerinden iliklerime işleyen ama içimde olagelenleri asla dışarıya göstermeyen rutubetin kabarık beyaz bulutları, ne zaman gelir cevap, ben benden gitmeden? Dışarıya sızmasın içimde duramayanlar, ben beyaz duvarlara hapsederim onları. Dışarıdakiler görsün duvarlarımı ama sadece beyaz olarak. Asla bilmesinler; ara sıra sadece benim izlerini gördüğüm, beyazın altında yatan ve aslında hâlâ orada saklanan inatçı acı kahverengiyi.

İçimde Duramayanlar Melek Zehra Balcı

Vüs'at Orhan Bener

“Gidiverdi Benim Güzel Sevgilim.”

Serpil Tuncer

1950 kuşağı öykücülerinde yer alan Vüs'at O. (Orhan) Bener (1922-2005), 1950'de New York Herald Tribune gazetesi ile Yeni İstanbul gazetesinin ortaklaşa düzenledikleri öykü yarışmasına 'Dost' adlı öyküsü ile katılarak edebiyat dünyasına adım atmıştır. 'Dost' aynı zamanda yazarın ilk öyküsüdür. 1950'de başlayan yazı hayatını 2001 yılında on bir kitapla tamamlamıştır. Edebiyatımıza altı öykü, iki roman, iki tiyatro ve bir şiir olmak üzere on bir kitap kazandırmıştır. Her ne kadar farklı türlerde eser yazmışsa da onun Türk edebiyatındaki yerini belirleyen öykücülüğüdür.(1)

Vüs'at Bener'in dünyaya gelmesi de hayli ilginçtir. Babasının öğretmenlik mesleğinden dolayı aile zorunlu olarak Samsun'da bulunmaktadır. Annesinin doğum sancıları başladığında Yunanlıların Samsun'u top ateşine tutması nedeniyle ebeye haber verilemez. Bu yüzden Vüs'at O. Bener top sesleri altında dünyaya gelir. Üstelik yazara ailesi tarafından verilen isim de ilginçtir. Vüs'at; bolluk, genişlik, imkân ve uzam anlamına gelmektedir. Vüs'at O. adının açılımı Vüs'at Orhan şeklindedir fakat "Orhan" ismini yazar, kendi isteğiyle sonradan alır. Bununla ilgili Vüs'at O. Bener şunları söylemektedir:

“Aslında benim adımla babam Vüs'at olarak koymuş; ancak okul yıllarında arkadaşlarımla bu adı telaffuz edememeleri üzerine babama, bana, ikinci bir isim daha koymasına için ısrar ettim. O sıralarda Erhan da doğmuştu. Onun adından da etkilenerek 'Orhan' ismini nüfus kâğıdına eklettik. İlk öyküm yayınlanana kadar 'Orhan' adını kullandım. Ancak adım ile ilgili o kadar çok hata yapılıyor ki bizlerin toplum olarak isimlere önem vermeyen insanlar olduğumuzu düşünüyorum ve bu nedenle öykülerimdeki kahramanlara isim vermiyorum.” (2) demiş ve bu arada öykü kahramanlarının neden isimsiz olduklarının da açıklamasını yapmıştır. Düzenli bir aile ortamında iyi bir eğitim alarak yetişen Vüs'at ve Erhan okuma alışkanlıklarını küçük yaşta edinmiştir. Vüs'at ortaokulu bitirdiği zaman çağın bütün edebiyatçıların kitaplarını okumuştur. Şüphesiz ki bu eğitimin Vüs'at'ın derslerinde çok büyük etkisi vardır. “Ortaokulu bitirdiğim zamanki verdiğim yazılı kâğıtlarımı okuyan öğretmenlerimin, 'Olağanüstü, bu bacasız nasıl yazmış bunları.' dedikleri olurdu. Sivas'tayken anımsıyorum, bisiklete binmişim de giderken yolda durdurmuşlardı, 'Sen nereden çıkardın oğlum bu lafları, ne güzel yazmışsın, falan.' diye övgüler alır Vüs'at Bener. Benzer olaylarla birçok defa karşılaşacaktır.(3)

Okul günleri ders çalışarak vaktini değerlendiren Vüs'at Bener, izin günleri sinemaya ve tiyatroya gitmektedir. Ortaokul yıllarında başlayan sinema tutkusu hayatının sonuna kadar devam etmiştir. (4) İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması nedeniyle Bursa Işıklar Askerî Lisesi'nden 1939 Mayıs'ında erken mezun olan Bener, yaklaşık altı ay Kayseri'de staj yapar. Aynı yıl Kara Harp Okulu'na başlar. Ocak 1941'de Kara Harp Okulu'nu birincilikle bitirdikten sonra 1941 yazında Edremit'e atanır. Erhan Bener'in 'Vüs'at O. Bener İçin...' başlıklı yazısında anlattıklarına göre, bu sırada Bolu'da ailesinin yanında yaşayan Erhan Bener, şiddetli bir mafsal romatizmasına yakalanır. Doktorlar kışı ılıman bir iklimde geçirmesi gerektiğini belirtirler. Bunun üzerine Vüs'at O. Bener, kardeşini de yanına alarak Edremit'e gider. Fakat 205. Dağ Alayı, Dikili'ye nakledilmiş olduğu için orada göreve başlar. Burada beş ay kaldıktan sonra Bergama'ya atanır. Kış kardeşleriyle birlikte burada geçirir. Bir süre sonra babası kendi isteğiyle Bergama'ya tayin edilir ve bütün aile tekrar bir arada olacaklarına sevinirken Vüs'at O. Bener'in bağlı olduğu tümen (1942'de) tekrar Edremit'e atanır. (5)

Askeriyenin orduvinde düzenlediği gecelerden birinde ilk eşi Gazale Harputlu ile tanışır. İlk olarak dış görünüşüyle Vüs'at Bener'in dikkatini çeken Gazale Hanım uzun boylu, zarif, güzel bir bayandır. Gece boyunca beraber vakit geçiren çiftin arasında güzel bir yakınlık doğar. (6) Böylece evlenirler. Genç çift bir de bebek beklemektedir. Gazale Hanım sekiz aylık hamiledir. Bir akşam gittikleri sinemada Gazale Hanım aniden rahatsızlanır. Beyin humması geçirmiştir. Zamanın tıbbi imkânlarının yetersizliğinin de etkisiyle 1946 yılında kırk sekiz saat içinde Gazale Hanım vefat eder. Karnındaki sekiz aylık bebek sezaryenle alınır. Ancak iki saat yaşatılabilir. Vüs'at Bener'in kırk sekiz saat içinde hem eşini, hem de oğlunu kaybetmesi onda derin izler bırakarak geçici psikolojik rahatsızlığa neden olur. (7) 1946 yılının sonlarına doğru Vüs'at Bener'in hayatına sıra dışı, entelektüel bir kadın girer. "O sıralarda ben (25) yaşındayım ve bir aşk hayatı başlıyor. Dame de Sion mezunu bir hanımla karşılaşıyorum, çok uyanık, o da (24) yaşında. Birbirimize müthiş tutuluyoruz, mektuplaşıyoruz. Ama hoş görüyorlar, hoşlarına gidiyor sevdamız, fakat sonuçlanmıyor." (8)

İlişkinin temeli duygu ve fikir birliğine dayanmaktadır. Neriman Ündeğer, yakışıklı ama entelektüel birikimi olmayan bir veterinerle evlidir. Kendisinin kültürel birikimine kocası karşılık verememektedir. Vüs'at Bener ve Neriman Hanım çevre ve konum itibarıyla genellikle mektuplaşarak ilişki kurabiliyordur.

Tutkuyla, aşkla yazılmış bu mektuplar Vüs'at Bener'in hayatında çok önemli bir yere sahiptir. Erhan Bener ve diğer arkadaşları bu mektupları okuduğunda anlatılan aşka büyük saygı duymuş ve Neriman Ündeğer'e oldukça romantik olan 'Viola' ismini koymuşlardır. Mektuplar sadece içeriği yönünden değil; dil ve üslup bakımından da etkilemiştir. Ve Vüs'at Bener'e yazması için sürekli ısrar etmişlerdir. Vüs'at Bener'i yazarlığa sevk eden bu mektuplar, ne yazık ki 1951'deki tutuklanmasından önce kayda geçmemesi gerekçesiyle kendisi tarafından yapılmıştır. (9)

Yazar, 1950 yılında Ankara'ya atanır. Bu yıllarda kardeşi Erhan Bener de Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde 3. sınıf öğrencisidir. Vüs'at O. Bener, Ankara'ya atandıktan sonra kardeşi Erhan Bener'in edebiyata düşkün arkadaşlarından oluşan bir gruba katılır. O sırada New York Herald Tribune ve Yeni İstanbul gazeteleri ortaklaşa bir öykü yarışması düzenlemektedir. Erhan Bener ve arkadaşları Vüs'at O. Bener'in bu yarışmaya katılması için teşvik ederler. Yazar, 28 yaşında 'Dost' öyküsünü bu nedenle yazar. (10) Yazar, 1950'de Demokrat Parti iktidarı sırasında, komünistlik propagandası yaptığı gerekçesiyle tutuklanır, takipsizlik kararı çıkar, aklanır. Bu arada yazar Kore Savaşı'na gönüllü gitmek isteyenler arasındadır; fakat bu dilekçesi işleme konmaz. "(...) Kore savaşında uğranılan büyük kayıpların kamuoyunda yarattığı tepkiyi bastırmayı düşünen hükümet, bizde çok kez iktidarlarla uygulanan bir mizansenin ortaya koydu ve komünizm umacısını canlandırmak amacıyla yurt genelinde geniş bir tutuklama kampanyası başlattı. Bu kampanyadan ben de ağabeyim de nasibimizi aldık. O asker olduğu için, Askerî tutukevine, ben Ankara Hilton diye adlandırılan Ankara Kapalı Cezaevine kapatıldık. O günlerin başlıca gazeteleri, Cumhuriyet de dâhil, polisinden verdiği bilgiye dayanarak sekiz sütuna manşet, evimizin bodrumunda büyük bir cephanelik ve Moskova ile haberleşmeyi sağlayan telsiz cihazları bulunduğunu yazdılar! Üç aylık tutukluluktan sonra, ikimiz aynı gün tahliye edildik. (11)

Yapılan araştırmalar sonunda delil bulunamamış ve iki kardeş üç ay tutuklu kaldıktan sonra aynı gün serbest bırakılmıştır. Vüs'at Bener, başından geçen bu talihsiz olayı kendine has alaycı üslubuyla şöyle anlatır: "Sonuç; beraat, takipsizlik, ama neye yarar, boyunlarına asılan yafta hiçbir zaman çıkarılamaz. 'Dikkat sakıncalıdır, ısırır!' (12) Vüs'at Bener tutuklu kaldığı süre boyunca ailesinden ve nişanlısı Raziye Hanım'dan sürekli destek görmüştür. Raziye Hanım'ın ailesi bu olaydan sonra evliliğe pek sıcak bakmamaktadır. Raziye Hanım tüm olumsuzluklara rağmen Vüs'at Bener'in yanında yer almış ve tutukluluk süresi bittikten kısa süre sonra evlenmişlerdir. (13)

1953 yılının 1 Ağustos'unda yazar askeriyeden ayrılır ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kayımlı yaptırır. Eşinin maaşıyla geçinmek zorunda kalan Vüs'at O Bener'in zor günleri başlamıştır. Ailesinden ve eşinden gördüğü destekle okumaya kararlıdır. Bu zor günleri şöyle anlatır:

“Kış bastırdı. Soğuk, eksi yirmilere ulaştı çarçabuk. Fakülte Cebeci'de. Mebus evleri Cebeci arası yayan bir saat en az. Dersleri izlemeliyim. Kaçırırsam ipin ucunu, bir yıl güme gider. Düşüyorum yollara. Ne denli erken davransam, amfi dolmuş oluyor hınca hınç öğrencilerle. En arka sıralarda bile oturacak yer bulamıyorum. Hoca'nın sesini işitmek olası değil üstelik. Hem ne yapıyor hocaların çoğu, açıp kitabını okuyor düpedüz! Bir ay mı, daha mı fazla sonra, direnmenin yersizliğine karar verdim. Otur evinde, çalış daha iyi. Paltoma bürünüyorum. Tutumlu olmamız gerek, soba gündüzleri yakılmayacak. Hazır paraya can mı dayanır, erimeye yüz tuttu bile. Bir yandan bu böyle gitmeyecek, iş bulmalısın diyorum. Kardeşim Erhan Bener'den yardım isteyemem. Emekliye ayrılan babam, en bunalımlı çağını yaşıyor, aldığı emekli aylığı gülünç. Yanına gittiler Erhan Bener'in. İstanbul'da Sultanahmet'te çok kötü bir kira evinde babam, annem, kız kardeşim; Erhan Bener'in aylığının katkısıyla güç bela geçiniyor, yaşam savaşı veriyorlar. Bir arkadaşımın yardımıyla İstatistik Enstitüsü'nde (6.-lira) gündelikli iş bulduğum sıra mıydı, iyi anımsamıyorum, yine Erhan Bener yetiştirdi imdadımıza. Hesap Uzman Yardımcısıydı o zamanlar. Bergama'da teftişe gittiğinde, rahmetli eşimin mirasçılarıyla görüşür, peşine düşmediğim miras hissem karşılık 4000 TL. alır, gönderir bana. Hiç unutmam karım Raziye Nugay'la birbirimize sarılmış, ağlaşmıştık. Karım, 'Eh fakülte bitinceye kadar bu para yeter bize!' diyordu. Ben, yine de bu paraya -çok gerekmedikçe- dokunmamaktan yanaydım. Fakülte bitti diyelim, aksamadan. Bir yıl da avukatlık staj süresi var. Büro açacağız sözde, neyle?” (14)

“Açlığımı simitle ya da poğaçayla bastırarak Milli Kütüphane'ye gidiyorum, saat (18.00–22.00) arası fırsat buldukça sıcak, sessiz salonda kafamı toplayıp hukuk dilini çözmeye çabalıyorum. Bereket Osmanlıcam iyi. Türkân Rado'nun Almancadan çevirdiği Roma Hukuku Dersleri kitabı da içinden çıkamadığım bu dalda büyük yararı dokunuyor bana. Ne ki, sağlığım bozuluyor git gide. Bırakmalıyım Enstitü'deki işimi. Hastalayıp yataklara düşersenem beter yıkılırım. Karım, yine destekliyor beni. 'Ayrıl, ne yapalım...' Oysa- adını anımsayamadığım- Şube Müdürüm, pek memnun benden. 'Üç ay ücretsiz izinli sayalım seni.' Şaşılacak kadar çabuk kavramışım istatistik kurallarını, inceliklerini. Beni İsveç'e bile gönderebilirmiş! Ah, daha hafif bir iş bulabilsem. Örneğin gece işi. Gündüzler bana kalsa...” (15)

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Fransızca Bölümü mezunu olan Raziye Nugay maddi ve manevi olarak yazarın yanındadır ancak on iki yıl süren bu evlilik 1962 yılında biter. Yazar eşiyile ilgili ayrılıklarının nedeni konusunda şunları söyler: “Bu evliliğim de kısa sürdü. Yaklaşık on iki yıl gibi bir süreyi kapsar. Raziye Hanım çok iyi bir kadındı. Görgülü, kültürlü, eğitimli. Ancak çok kıskançtı. Kıskançlığının boyutları artık o dereceye vardı ki benim dürüstlüğümden kuşkuya düşmeye başladı. Yapmadığım şeyleri yaptığımı düşündü. Bunlar beni inciten şeylerdi. Bir süre sonra ayrılmaya karar verdik.” (16)

Daha sonra yazar kendisinden yirmi bir yaş küçük olan Ayşe Ilıcalı ile evlenir. Ayşe Bener, yazarla olan ilişkileri konusunda şu yorumlarda bulunur: “Zor bir dünyada samimiyet ve sevgiden yoksun ilişkilerden, küçük burjuva değer yargılarından, hırslardan uzakta kalmaya çalışarak, temelde yalnız iki insan birbirimize sığmıyorduk. Giderek çok yönlü bir sevgiyle bağlanmıştık birbirimize. Benim mücadeleci, gerçekçi ve kendisine göre daha güçlü bir yapımlı olduğumu söyler, onu hep koruyup kolladığıma inanır, bu onu rahatlatırdı. (...) Vüs'at da benim için sıkıntılı, umutsuz günlerimde sığabileceğim bir liman gibiydi.” (17)

En başta söylediğimiz gibi edebiyatın değişik türlerinde yapıtlar vermesine karşın onun yerine belirleyen öykücülüğüdür. Öyküye eğilimi diğer türlerin önündedir. Bununla ilgili yazar şunları söylemektedir: “Genel olarak yazın türleri içerisinde eğilimim öyküye. Roman yazarken bile hep öykünün etkisiyle yazmışım. Öykü egemen yani, romanın tanımını yapsak, büyük bir süreç içerisinde insan ilişkilerinin gelişimi veya dünya görüşü, yaşam dilimini ele alırken, daha büyük, daha geniş ve daha az çeşitli diyebiliriz. Öykü, çok kısa bir süreçte bunları ele alıyor. Yani romana pek uymuyor. Temel olarak benim konumumda öykücülük ağır basıyor. Romana hazırlıktan ziyade öyküye dönüştürme söz konusu.” (18)

O hiçbir zaman öykücü kimliğinden vazgeçmemiştir. Cüneyd Ayrıl, Vüs'at O. Bener'le yapmış olduğu bir söyleyişinde şu soruyu sorar: “O zaman sözcük ustası mısın?” Vüs'at O. Bener ise bu soruyu şöyle cevaplar: “Ustası da değilim, mümkün olsa da en acemi olabilsem! Ustalık demek kepezelik demek, çünkü ustalık bir şeyin sürekli biçimde tekrarı anlamına geliyor.” (19)

Son olarak Feridun Andaç, Vüs'at O. Bener'in öykücülüğü hakkında şunları söylemektedir: "Türkçenin bütün renklerini, ritmini, bir anlatıyı biçimlendirmedeki güzelliğini görüyorsunuz. Bener, burada salt bir 'üslup'çu değildir. Anlatımındaki yoğunlukla arka plandakini göstermede başarılı bir atmosfer yaratır. O, bu hüneriyle de öyküsünün buluşma noktalarının özünü yansıtmaktadır." (20)

Her kalem günü gelince tükenmeye mahkûmdur. Bir yazar için en acı olanı, ölümün onu bulması ve yazacak onca şeyi varken, noktayı erkenden sayfa sonuna koyuvermesidir. 2004 yılında konulan KOAH teşhisinden sonra yazar oksijen makinesine bağlı olarak yaşamak zorunda kalır. 31 Mayıs 2005 tarihinde yazar aramızdan ayrılır. Ölümü ile ilgili eşi Ayşe Bener şunları söylemektedir: "31 Mayıs 2005 gecesi, doğum gününden yirmi bir gün sonra 'ciğerlerine giren bir mikrobun yayılmasıyla' kaldırıldığı yoğun bakımda gidiverdi benim güzel sevgilim." (21)

KAYNAKÇA:

- 1-Şen Mehmet, Vüs'at O.Bener Üzerinde Bir İnceleme (İnsan-Eser) Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Manisa 2017 S: 1
- 2-Şahin Ümrân Vüs'at O.Bener 'in Hayatı, Eserleri ve Hikâyeciliği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Ankara-2006 S:6/ Antakyalı Banu, Vüs'at O. Bener 'in Öykücülüğü, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana, Şubat 2002, S:11
- 3-Şen Mehmet, Vüs'at O.Bener Üzerinde Bir İnceleme (İnsan-Eser) Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Manisa 2017 S: 8/ Demet Eşmekaya, "Vüs'at O. Bener 'Aklımca Varsa İşlevim; Karanlıkları Ortaya Koyarak, Aklıklara Dikkat Çekmektedir.", Dil Dergisi, S. 110, Aralık 2001, s. 84
- 4-Şen Mehmet, Vüs'at O.Bener Üzerinde Bir İnceleme (İnsan-Eser) Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Manisa 2017 S: 11
- 5-Tutumlu Reyhan Vüs'at O.Bener'in Yapıtlarına Anlatıbilimsel Bir Yaklaşım Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Edebiyatı Bölümü Bilkent Üniversitesi Ankara Temmuz 2007 Doktora Tezi S:5/ Bener, Erhan, "Kişisel Görüşme", 29 Kasım 2005. "Vüs'at O. Bener İçin...", Dil Dergisi 110 (Aralık 2001):
- 6-Şen Mehmet, Vüs'at O.Bener Üzerinde Bir İnceleme (İnsan-Eser) Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Manisa 2017 S: 14-15
- 7-Şen Mehmet, Vüs'at O.Bener Üzerinde Bir İnceleme (İnsan-Eser) Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Manisa 2017 S: 15
- 8-Şen Mehmet, Vüs'at O.Bener Üzerinde Bir İnceleme (İnsan-Eser) Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Manisa 2017 S: 16 /Demet Eşmekaya, "Vüs'at O. Bener, 'Aklımca Varsa İşlevim; Karanlıkları Ortaya Koyarak, Aklıklara Dikkat Çekmektedir", Dil Dergisi, S. 110, Aralık 2001, s.85
- 9-Şen Mehmet, Vüs'at O.Bener Üzerinde Bir İnceleme (İnsan-Eser) Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Manisa 2017 S: 16 10-Şahin Ümrân Vüs'at O.Bener 'in Hayatı, Eserleri ve Hikâyeciliği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Ankara-2006 S:23
- 11-Şahin Ümrân Vüs'at O.Bener 'in Hayatı, Eserleri ve Hikâyeciliği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Ankara-2006 S:27-28/ Bener Erhan, "Vüs'at O. Bener İçin", Vüs'at O. Bener Özel Sayısı, Dil Dergisi, Sayı:110, Aralık, 2001, s. 7-17
- 12-Şen Mehmet, Vüs'at O.Bener Üzerinde Bir İnceleme (İnsan-Eser) Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Manisa 2017 S: 22/ Vüs'at O. Bener, "Kendi Öyküsü", Gündoğan Edebiyat, Bahar 1994. Alıntılanan Kaynak: Vüs'at O. Bener, "Bir Tuhaf Yalvaç", Haz. Alpagut Gültekin, Norgunk Yay. Ocak 2004, s.196
- 13-Şen Mehmet, Vüs'at O.Bener Üzerinde Bir İnceleme (İnsan-Eser) Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Manisa 2017 S: 22
- 14-Şahin Ümrân Vüs'at O.Bener 'in Hayatı, Eserleri ve Hikâyeciliği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Ankara-2006 S:31-32/Gültekin, Alpagut, Bir Tuhaf Yalvaç, Norgunk Yayınları. İstanbul, 2004
- 15-Şahin Ümrân Vüs'at O.Bener 'in Hayatı, Eserleri ve Hikâyeciliği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Ankara-2006 S:33/Gültekin, Alpagut, Bir Tuhaf Yalvaç, Norgunk Yayınları. İstanbul, 2004 S:201
- 16-Şahin Ümrân Vüs'at O.Bener 'in Hayatı, Eserleri ve Hikâyeciliği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Ankara-2006 S:20/ ANTAKYALI Banu, Vüs'at O. Bener 'in Öykücülüğü, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana, Şubat 2002, S:12
- 17-Şahin Ümrân Vüs'at O. Bener 'in Hayatı, Eserleri ve Hikâyeciliği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Ankara-2006 S:21/Bener Ayşe, "Vüs'at'ız" İmge Öyküler, S: 4, Ağustos - Eylül 2005, s. 115
- 18-Andaç Feridun Öykü Yazmak Öyküyü Düşünmek Doruk Yayınları 2008 İstanbul S:268 /Bener Vüs'at O. Düşler Öyküler ve İmge Öyküler, Ö. Karabulut'un Yapı Tüğü Söyleyişinden Ağustos-Eylül 2003
- 19-Okur kaya Didem 2011 Vüs'at O. Bener'in Sanatı ve "İhlamur Ağacı" Oyunun Yapısal Bir Yaklaşım Çözümlemesi Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi 2011, S: 8/Cüneyd Ayrıl, "Vüs'at O. Bener s. 148.
- 20- Andaç Feridun Öykü Yazmak Öyküyü Düşünmek "Vüs'at O.Bener' in Öykü Evrenine Giriş" Doruk Yayınları 2008 İstanbul S:280
- 21-Şahin Ümrân Vüs'at O.Bener 'in Hayatı, Eserleri ve Hikâyeciliği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Ankara-2006 S:49/ Bener Ayşe, "Vüs'at'ız", İmge Öyküler Der. S. 4, Ankara, Ağustos-Eylül 2005, s. 114-116

Yol

Ümit Topçu

Her yol bir sona ulaşır mı, yoksa her son yeni bir yolun başlangıcı mıdır?

Karşı tepelere bakan pencerenin önündeki çiçek desenli tek kişilik koltukta oturuyorum. Elimde kendini aramaktan deli divane olmuş bilge dervişin hayatını anlatan, oldukça sürükleyici bir kitap var. Günlerdir her sabah güneş karşıki tepeleri aydınlatmaya başladığında, ilk iş olarak bu kitabı elime alıp okuyorum keyifle. Bazı geceler sabah olmasını beklemeden kalkıp bir iki sayfa okuduğum da oluyor. Tarifsiz bir iç huzur buluyorum böylelikle. Yaşama dair bütün ön yargılarımı zihnimden silip süpürdü içinde anlatılanlar. Kendimi uhrevi bir dünyanın içine çekiliyormuşum gibi hissediyorum, kitabı okumaya başladığım günden beri. Dervişin hayatı ve söyledikleri gerçekten de çok etkileyiciydi.

Daha önce insanın sadece kendi hayatından sorumlu olduğunu ve yalnız kendisi için yaşaması gerektiğini düşünürdüm. Ömrünün devam ettiği sürece, kendi sınırları içinde hayatına yön verdiğini zannederdim. Fakat şimdi, bu düşüncemde ne kadar çok yanlış olduğumu anladım. İnsan sadece kendisi için yaşamıyor, yaşarken başka hayatları da etkiliyor, kimini yeniden inşa ediyor, kimini de yıkıyormuş. Bir etkileşim içindeymiş canlı cansız bütün varlıklar. Hiçbiri diğerinden bağımsız değilmiş yazılanlara göre. Kendi kendimi sorguluyorum hiç durmamacasına, farkında bile olmadan, divane derviş gibi. Derin derin düşüncelere dalıyorum satırları okudukça.

Daha önce hiç böyle olmamıştım. “Sana neler oluyor böyle?” diye sordum kendi kendime. Başımı çevirdim pencereden, karşıki tepelere hayranlıkla baktım. Sanki beni yanına çağırıyordu sağdaki heybetli tepe. Gülümsedim dervişin her karşılaştığı insana gülümsediği gibi. “Belki bir gün sana gelirim,” dedim içimden sessizce. Sürekli aynı pozisyonda oturmaktan boynuma ve sırtıma ağrılar girmişti, bana hiç fark ettirmeden. Kendimi öylesine kaptırmıştım ki kitaba, her yanımı ağrılar sarıp sarmalamıştı.

Oturduğum koltuktan kalktım ve arkamdaki pencereden görünen uzak tepelere dönüp baktım. Güneşin ışıkları tepelerin tamamını aydınlatıyordu. İki tepenin üzerinde de kısa patikalar vardı. Hepsi de tepelerin zirvesinde bitiyordu. Bir de uzun ama fazla geniş olmayan bir yol vardı, tam da iki tepenin ortasında. İnsanı cezbeden bir görüntüyü. Daha önce hiç fark etmemiştim bu uzun yolu. Ucu kim bilir nereye çıkıyordu? İnsanı kendine çeken, merak içinde bırakan gizemli bir görünüşü vardı. Ağrıyan boynumu iki elimle ovaladım, belimi de bir sağa, bir sola çevirdim yumuşak hareketlerle. Boynumda, belimde ve sırtımdaki ağrılar hissedilir derecede azaldı. “Oh be dünya varmış!” dedim. Sonra odanın içinde biraz dolaştım bacaklarım rahatlasın diye. Üzerindeki ağırlık tamamen gitti. Yine sırtım pencereye dönük tekli koltuğuma oturdum. Pencere yarı açıktı. İçeri sızan rüzgâr bütün odayı yalayıp geçti. Çok ferahladım birdenbire gelen bu davetsiz misafir sayesinde. Derviş, “Tabiatın da bir dili vardır. Anlamak gerekir,” demişti önceki sayfaların birinde. Herhâlde anlatmaya çalıştığı bunun gibi bir şeydi.

Rüzgâr odanın içindeki gezintisine kısa bir süre daha devam etti. Daha sonra hiçbir eşyayı kırıp dökmeden, incitmeden geldiği gibi geri gitti pencereden. Rüzgârın ardından kitabımı koyduğum yerden tekrar geri aldım ve kaldığım yerden okumaya devam ettim. Epeyce yol kat etmişim sayfaların üzerindeki yolculuğumda. Kendimi kitaba öylesine kaptırmıştım ki, dervişin yoldaşı, arkadaşı gibi hissediyordum artık kendimi. Neredeyse kitabın yarısına geldiğimi fark ettim. Canım sıcak bir kahve çekti yaz ortasında, birdenbire. Mutfağa gidip kendime acı bir kahve yaptım, tıpkı dervişin mola verdiği kervansaraylarda, hanlarda içtiği türden. Kahvem alıp odaya geri döndüm. Karşıki tepelere bakarak yudum yudum içtim kahveyi. İçimde bir volkan vardı patlamaya hazır bekleyen. Yola düşmek istiyordum bir an önce. İçim içime sığmaz oldu. Kahve fincanını bırakıp yarısına kadar okuduğum kitabı tekrar elime aldım ilk günkü heyecanla.

Bir ses içimden mi yoksa dışarıdan mı gelen; ayırt edemediğim bir ses, “Geri dön!” dedi. “En başa.” Bu ses, divane dervişin sesiydi sanki. Belki de ben öyle olmasım umuyordum, bilemiyorum. İçimden gelen bu sesi dinledim. Ve sonra kitabım ilk sayfasına geri döndüm.

Yapraklarımı üçer beşer çevirdim sıcaktan nemlenmiş parmaklarımla. Birinci sayfanın giriş kısmında “Yol erbabı olmak gerekir,” diye yazıyordu. İlk okuduğumda pek bir anlam verememişim, ama şimdi tekrar okuyunca, sanki daha iyi anlıyorum yol erbabı olmanın ne kadar derin bir anlam ifade ettiğini. Derviş olmak ilahi gerçeğe, yani aşka ulaşmak demektir. “Bunun için de nefsinden arınmak, onun kölesi değil efendisi olmak gerekir,” diyordu derviş ilerleyen satırlarında. Bu tümce beni çok etkiledi tıpkı günler önce ilk defa okuduğumda etkilediği gibi. Şimdi de aynı biçimde sarıp sarmaladı bütün benliğimi. “Peki, ya yolun sonunun neresi olduğunu, yolun sonunun nereye varacağını bilemezsek, neyi, nasıl bulacağız, nasıl yol erbabı olunur?” diye bir soru sormaktan kendimi alamadım. Öyle ya, binlerce yol var dünyada. Kiminin sonu boş, çorak bir tarlaya; kiminin sonu yeni bir yolun başına çıkıyor. Çoğunun sonu da birbiriyle keşişip başka bir son olmasını engelliyor. “Yol, sadece bir rotadır, asıl olan aramaktır,” diyordu derviş başka bir sayfada. Aklım iyice karışıyor diğer yandan da yola revan olmak istiyordum. Kitabı okumaya başladığım bu birkaç gün içinde, içimde çığ gibi engelleyemediğim büyük bir heyecan oluşmuştu. Ne yapacağımı bilemiyorum. İç huzura ihtiyacım vardı. Pencereden karşıki tepelerin arasındaki uzun yola baktım yine dakikalarca. Belki de huzur, o yolun sonundaydı.

“Her yol bir sona ulaşır ve her son yeni bir yolun başıdır. Aramaktan, yola revan olmaktan korkma!” divane derviş kitabı bu cümle ile noktalamış. Kitabı okumaya başladığımdan beri, içinde beni en çok etkileyen cümle bu oldu.

Sabah seher vakti, kitabı sehpanın üzerindeki yerine bıraktım ve karşıki tepelerin olduğu yöne doğru yürüyorum. Orada iki tepenin arasında yürümem gereken yolun başına vardım. Yönümü her şeyin başladığı evimin penceresine doğru çevirip kısa bir süre seyrettim. Ardımda beni bekleyen bir yol vardı.

Dili Yalın Bilge Bir Yazarın Kaleminden “Havuz Başı” Öyküleri

Hatice Eğilmez Kaya

Havuz Başı, 1952 yılında yayımlanmış ilk kez. Yani Sait Faik’in ölümünden yalnızca iki yıl önce... Kitaptaki öykülerin üzerinde sonbahar hüznünün, ince bir kederin ve tarifi zor varoluşsal kaygıların gölgesi duyumsanıyor...

Türk edebiyatında batılı anlamda öykücülük 19. yüzyılda Tanzimat Edebiyatı’yla başlar. Bununla birlikte oldukça köklü ve gelişmiş bir anlatı geleneğimiz bulunmakta. Neredeyse binlerce yıllık bu gelenek; destanlarımızla, masallarımızla, efsane ve halk hikâyelerimizle beslenerek günümüze dek ulaşır.

Modern öykünün kurucusu ve en önemli temsilcisi olan Sait Faik, Çehov tarzı olarak da bilinen durum öyküsünün edebiyatımızdaki ilk örneklerini vermiştir. Onun öyküleri edebiyatımızda - benzerlerine önceden rastlanmasa da- türünün yetkin örnekleri olarak dikkat çekmektedir. Havuz Başı’nda bulunan toplam yirmi üç öykü, durum öyküsü tarzında yazılmış öykülerdir. Bu öykülerde merak unsuru ya da aldatmacalar, çözüm bekleyen karmaşık olaylar, kurgusallık bulunmamakta; okura aelade insanların günlük hayatlarından alınmış kesitler sunulmaktadır.

Ömrünün çok az bir bölümünde çalışmış olan Abasıyanık, gününü balıkçı kahvelerinde, parklarda, çarşı pazarda, küçük esnafla iç içe geçirmiş, bu sırada aylak bir adam izlenimi verse de o durmadan çevresindekileri gözlemleyip neredeyse her birini öykülerine yansıtmıştır. “Biz kahvedekiler avare değil miyiz? Avare olmasına mis gibi, bal gibi avareyiz ya, biz ümitsiz avareyizdir. Hâlbuki dışarıdakilerin daha ümidi vardır.” Havuz Başı’nda edebi portre olarak adlandırılabilir, bitiminde elimize fırçayı alıp tuale resmedebileceğimiz onlarca insan portresi kaleme alınmıştır. Kumarbaz Hayri Efendi, Bayan Gülseren, Recai Beyefendi, Mösyö Jül Rıza, Hacı Ali, Recai Darduman bunlardan birkaçıdır. Ve her birinde Sait Faik’ten izler bulunur.

Havuz Başı yazarının iddialı bir söyleme biçimi olmasa da sosyolojik açıdan oldukça önemli saptamaları var. Sait Faik, yaşadığı dönemin sosyal yapısına ve etrafını çevreleyen toplumun günlük yaşantısına dair birçok ayrıntıyı yansıtıyor. Öykülerinde modern topluma, aslında modernleşmenin biçimine ilişkin eleştiride bulunuyor. Hızlı ve yarım yamalak şehirleşmenin getirdiği sağlıksız modernlik anlayışı, geleneksel yaşantımızın terkine ve yadsınmaya layık kültürel bir değişime yol açmıştır. Böylelikle birbirinden uzaklaşmış insanlar devasa bir döngünün içinde kalabalıklar halinde fakat yalnızlaşmış olarak yaşamaktadır. Eski sıcak ve içten ilişkiler yerini yapaylığa ve bireyselliğe bırakmıştır. Tanık olduklarına ilgisiz kalamayan yazar, çağının ayrıntılı bir panoramasını aktarır öykülerinde.

Uzunca bir süre Fransa’da eğitim alan fakat okulunu bitirmeyen, daha sonra disiplin kabul etmez kişiliğinden ötürü öğretmenlik mesleğini devam ettirmeyen, babasının açtığı zahireci dükkânını işletemeyip kapatan -oysa babası iyi ve hali vakti yerinde bir tüccardı- Sait Faik, ömrünün önemli bir kısmını çalışmadan geçirmiştir. Halk arasında avare ya da başıboş diye anılan bir insan tipinin en güzel örneğidir.

Öldüğü zaman cebinden yirmi sekiz kuruş çıkan Orhan Veli’nin kendisini tanıtırken “Ehemmiyetsiz şeylerle de uğraşırım” dediği gibi düz düşünenler için öykü, şiir, roman yazmak; resimle, müzikle ilgilenmek lüzumsuz işlerdir. Oysaki sanatçılar için onların ehemmiyetsiz bildiği şeyler hava gibi, su gibi ihtiyaçtır. Şair dizeleriyle, yazar kaleme aldığı satırlarla, ressam tablolarıyla, heykeltıraş yonttuğu heykelleriyle, müzisyen sesi ya da çalgısıyla, tiyatrocu sahnede duruşuyla var oluşunu gerçekleştirir. Yine Sabahattin Ali aynı konuda, İçimizdeki Şeytan adlı kitabında

“İnsan dünyaya sadece yemek, içmek, koynuna birini alıp yatmak için gelmiş olamazdı. Daha büyük ve insanca bir sebep lazımdı” der.

Varoluşunun, kendini insan hissetmenin yazmaktan geçtiğini bilen Sait Faik, bir parkta, havuz kenarında oturur; bir havuzun sularına bir de çevresindeki insanlara bakar. Âdeta canlı bir organizmayı anımsatan şehrin karmaşasını anlamlandırmaya, tıpkı karneciler gibi oraya buraya koşuşturan kalabalıkları algılamaya çalışır. Sevmek ve sevilme ihtiyacı yoksa yalnızca ona özgü bir gereksinim midir? Bu insanların durup gökyüzüne, birbirlerine bakmaya niyetleri ve zamanları hiç mi yoktur? Şaşarak, samimi bir hayretle bakar çevresine: “Havuzun suyu bulanık. Kapının saatleri on ikiyi geçmiş. Kanepelerde kimseler yok. Tramvay ne fena gıcırdadı! Tramvaydaki adam bir tanıdık mıydı acaba? Ne diye öyle dönüp dönüp bana baktı? Yoksa kimseciklerin oturmadığı kanepelerde bu saatte yalnız pek başıboşlar mı oturur? Kimseler âşık değil mi bu şehirde? Kimseler bu meydanın kanepesinde kimseyi beklemeyecek mi, yüzünü bir dakika görebilmek için kimsenin?”

Sait Faik’in bütün eserlerinde olduğu gibi Havuz Başı’ndaki üslubunda da sadeliği fakat derinliği dikkat çeker. Edebiyatı sehlî mümteni adı verilen bir söz sanatı vardır ki şiirimizde en başarılı örneklerini “bir ben vardır bende benden içeri” diyen Yunus Emre vermiştir. Peki ya öyküde sehlî mümteni olmaz mı? “Ben, iskambil oynarken, yanımda birisi durursa pek mutlu olurum, o zaman oyunu da iyi oynarım. Neden diye soracak olursanız, kendi başıma hayalperest olduğum halde başka biriyle yan yana bulunduğum zaman adamakıllı mühendis gibi, doktor gibi hesaplı olurum da ondan.”

Kumarbaz Hayri Efendi ne de çok benzer Sait Faik’in kendisine... Bu nedenle yazarın ona dair çizdiği yazınsal portreye daha fazla dikkat kesilmek gerekir. Havuz Başı’nda yaşayan, düşünen, duyan ve söyleyen Hayri Efendi değil, Sait Faik’in ta kendisidir aslında: “Şu Hayri akşamları muntazaman evine gelir, şu Hayri’nin rakısı yoktur. Hovardalığı görülmemiştir. Kimseden ödünç almaz, borç verir aksine... Eli açıktır. Bütün kabahati ayda atmış papele kapıcılık, uşaklık etmemesi, lise tahsili yaptığı halde bir bankaya girecek kadar gençliğinde futbol oynamamasıdır. Bunlar da zamanın büyük kusurlarıdır. Futbol oynamalıydı. Hatta güreş de etmeliydi. Ama mademki Hayri aptal değildir. Mademki şöyle böyle kötü bir şair olmadığı için kendisine kitaplar toplatmak salahiyeti, radyolarda büyük büyük laflar etmek harçlığı verilmemiştir, ne yapısın? Kendisine göre o da mühim bir iş bulmuştur: Kumar.”

İnsan denilen otuz iki dişli canavar, diyor Sait Faik Hayri Efendi'nin dilinden. Çevresinde işittiği, zaman zaman önemsemeyip fakat kimi zaman içine attığı avare hayatına dair eleştirilere cevaben olsa gerek, topluma faydalı olmak nedir türünden meselelere değiniyor. Böylelikle belli çerçeveden çıkamamış, küçük dünyalarda üretilen birçok sığ düşünceye de karşı duruş sergiliyor. "Cemiyete faydalı olmak? İnsanın cemiyete faydalı olabilmesi için düşünmesi, yürümesi, gezmesi kâfidir, der Hayri. Öyle midir? Münakaşayı sevmez. Düşüncesini kabul etmelidir. Faydalı, faydasız, zararlı, zararsız... Bunlar ancak dış görünümlere göre yapılan birtakım ayrımlardır, insan cemiyete en faydalı gibi görüldüğü zaman en büyük zararı da yapabilir mi, yapamaz mı? Hayri'ye göre yapabilir. O halde? O halde yaşayan, kocaman şehrin içinde şapkası kafasında -şapkasız da olur a-gezip dolaşan her insan denilen -otuz iki dişli canavar- faydalıdır. Ötesini geç bir kalem..."

Dünya üzerinde varoluşa dair sevinçler ve elbette ki bunun yanı sıra varoluşsal sıkıntılar yaşayan yegâne canlı biziz. Ya da en azından bize öyle geliyor. Çağlar boyunca birçok düşünsel akımla, felsefi doktrinle; insana, dünyaya, topluma, bireye, evrene, varlığa ve yokluğa dair sav ürettik. Sait Faik özel hayatında felsefi derinliğini pek de ele vermeyen bir kimse olmakla birlikte, öykülerinin satır aralarında birtakım ipuçları ile okurunu düşünmeye, sorgulamaya sevk etmiştir: "En zararsızlarımız sütçü beygirlerinin arkasında İstanbul sabahlarının sisli perişan sokaklarına küfreden hilekâr sütçüler, akşam karanlığında ışısız, hanımeli kokan mahallelerde 'akşam simidi' diye haykıran bol şalvarlı, patates yüzü, masum çocuklardır. En faydalılarımız büyük kitaplar yazan, cart curt öten, yalan yanlış hesaplar yapıp binalar çökerten, beton köprülerin bin ton kaldıracığını hesaplayıp da, yüz atmış ton kaldırmayınca nasıl olup da yıkıldığına eseflenen mühendislerdir."

"Cemiyete sahiden faydalı olmak gerekir mi?" diye bir düşünceye kapılan Hayri Efendi neredeyse Sait Faik'in "o nefis, o tatlı, o serseri kumarbaz hayatı" nitelendirdiği hayatı bırakacaktı. "Evet bu dünyadan hiçbir şey yapmadan göçüp gitmek de fena bir şey!" diyordu.

Çevresindekilerin topluma faydalı işler yapmak konusunda ahkâm kesmeleri, yazarı büyük bir olasılıkla onların genel fakat çok da doğru olmayan düşünceler üretmelerine karşılık vermeye itmekteydi. Oysa gerçek saadet olduğun gibi yaşayabilmek, elbette bu sırada hiçbir varlığa ya da canlıya zarar vermemek olsa gerek...

Mesele... Herkesin bir meselesi var bu dünyada. Kiminin maddesel, kiminin içsel, kiminin ideolojik, kiminin kişisel... Kumarbaz Hayri'nin de kafa yorduğu, içinde alıp verdiği bir meselesi vardı. Zamanla "fikri sabit" -bir tür takıntı- halini alan meselesi onu içten içe sarmaya başlamıştı. "Acaba hakikaten şu dünyada faydasız mıyım? Faydasızsam zararlı mıyım? Zararlıysam ne olur, ne çıkar?" diye bütün gece düşünüyor, sabah bölük pörçük uykusundan uyanır uyanmaz kendini kahvehaneye atıyordu. İşte tüm bu düşünce yoğunlukları ve aynı zamanda kaçışlar aslında yazarın en mühim meselesiydi.

Herhangi bir edebi akıma bağlı kalmayan Abasıyanık -bilip de itibar etmemek noktasında bir yazardır o- tek gücünü neredeyse bütün zamanını içinde geçirdiği, en ince ayrıntısına kadar gözlediği insandan ve insanı çevreleyen her türlü iç dış ufuktan almıştır. Bu nedenle eserlerinde mekâna oldukça önem verir. Havuz Başı'nda öykülerin geçtiği yerler titiz bir işçilikle resmedilmiş. Bilirsiniz mekânın ruhu insana, insanın ruhu mekâna geçer. "Kasaba coğrafi vaziyeti yüzünden lodosu, poyrazı pek az tutan bir limanda kurulmuştur. İki vilayetin, yedi kazanın, otuz kırk nahiyenin, yüzlerce köyün iktisadi durumu bu limanın işlemesine bağlıdır. Kasaba deniz kenarına yığılmış evleriyle dar sokaklardan ibarettir. Bir ana yolu gelir, doğruca limana dayanır. Bütün dükkânlar, manifaturacılar, bakkallar, berberler, kunduracılar bu anayolun üzerindedir. Limana doğru iner gibidirler. Limanın tam karşısında büyük bir meydanlık vardır."

Havuz Başı'nı okurken Sait Faik'te ince bir hüznün varlığı dikkat çeker. Şu da bir gerçektir ki insan en çok mutsuzluğundan utanır, yoksulluğumuzu bile kederlerimiz kadar gizlemeye çalışmayız. Abasıyanık da işte bu ortak dürtümüzden yola çıkarak kederlerini okura yansıtmamaya çalışıyor sanki, yine de hüznünün kaynaklarını -belki farkına varmadan- ele veriyor. Jimnastik Yapan Adam isimli öyküsünde "Evet, hiçbir zaman bulamayacağım kadını düşünüyordum. 'vur hançeri kadını!' diye başlayan şarkıyı da söyledim bir düziye." der.

Çatışma isimli öyküde ise dostları tramvay durağında bir genç görüp ona benzettiklerini söylerler. "Ben hiç evlenmedim. Tabii çocuğum da olmadı. Ama varsa... Olabilir a." diye gerçek ve düş arasında muhakeme yapan yazar ahablarına hayalindeki oğlunu kastederek "Odur muhakkak" cevabını verir. Yine bir gün niyet çektirir. Niyetçi yazarın şansına çıkamı okur: "Boşu boşuna niyet ediyorsunuz. Aşk tarafından talihiniz kapalı. Sizi sevmiyor."

Ama üzülme, aşk tarafından olmazsa başka yerden yüzün gülecek, bir yerden eline külliyele para geçecek..." Sait Faik hayıflanır, içini bir kara duman kaplar. "Parayı ne yapayım ben" der.

İkinci Dünya Savaşı'nda savaş zengini olan kimseler, karaborsacılar Havuz Başı'nda olumsuz insan örnekleri olarak dikkat çeker. Başkalarının sıkıntılarından ve korkunç harp yoksunluğundan faydalanan, çıkarıcı, acımasız, tüm erdemlerden mahrum kişiler olarak betimler: "Harb başlamadan evvel birinin bir kumaş mağazası; ötekinin meşini, köselesi; berikinin ayakkabı için tahta çivisi, potin bağı; bir başkasının diş fırçası, tarağı, jileti; bir ötekisinin de kâğıdı, çinkosu, kalayı, hırdavat eşyası vardı. Üç senede milyoner oluvermişlerdi. Şehir en küçüğünden en büyüğüne kadar haksız para kazanmayı ayıp saymıyordu." Oysa milyoner hastalığıyla cezalandırdığı bu insanlar popüler kültürde, geniş halk kitlelerince eleştirilmemektedir bile. Yazar tarafından ruhtan uzak, sadece bedensel hazlara yönelik ilişkileri sorgulayan bir öykü. On Milyonerle On Metresi.

Herhangi bir siyasal akımın etkisinde kalmamakla birlikte toplumdaki gelir adaletsizliği, yoksul insanların gündelik problemleri Sait Faik'in öykülerinde ele alınan bir konu olmuştur. Keskin siyasal söylemlerde bulunmasa da bağlı bulunduğu toplumun sorunlarına tamamen sırtını dönmemiştir. İnce bir duyarlılıkla farkındalığını ve tepkisini ortaya koymuştur. Havuz Başı'nda Sakari deresinin yol açtığı selden söz ederken şunları yazar: "Ah ne sinsi sudur bu! Sanki en büyük düşmanı fukara insandır. Âdeta seçer de gelir avara dul kadının evindeki mandayı boğar. Sanki kötü insan dünyada eksikmiş gibi gider de on üç yaşındaki masum Recep'in koyunlarından alır; ağanın koyunlarına dokunmaz."

Bazı ruhlar duvarlar arasında, evlerde, odalarda bahtiyar olamaz. Lacivert gökyüzüne tavan olarak bakmak; yıldızları, olanca ihtişamıyla mehtabı seyretmek, insanların güzel fakat güvenilmez varlıklarından uzaklaşıp parklara bahçelere sığınmak isterler.

Yaşadığı adada büyük bir yazar olduğu dahi bilinmeyen, cenazesindeki kalabalıkla çevresini şaşırtan Sait Faik de böylesi bir yapıya sahiptir: "Park ismi de güzel ya, millet bahçesi, uzunca ama daha güzel. Millet bahçelerinin sabahı, öğlesi, akşamı, bir de gecesi vardır. Hele kim bilir Gülhane Parkı'nın gecesi ne güzeldir. Her zaman Şarlo ruhunda bir serseri düşünürüm. İnsanları delicesine sever, ama onlardan korkar, kaçar, hep kötülük görür, hep itelenir kakalanır. Gündüzleri yazıhanesi, kahvehanesi, akşamı birahanesi Gülhane Parkı'dır.

Yalnız gecelerini halden anlayan bir ihtiyarın kahvesinde geçirebilir. Bir peykede yatar. Yaz geceleri yıldızların, kış geceleri karların altındadır. Ah, uykular! Parkta uyunan uykular!"

Sait Faik'in memuriyete, sıradan insanların dünya görüşlerine dair söylediği sözler o kadar çok ki sanılmaldır ki yazar onları seyre gelmiştir bu dünyaya, sadece seyre ve elbette anlatmaya zaman zaman da onlardan olmadığı için sevinmeye... "Evet, bir memur olsaydı, baremin bilmem kaçmı derecesinde... Şimdi maiyetinde insanlar olurdu. Emir verirdi. Bağırır, çağırırda da; yüzünden duvar rengini atar, millete, vatana bir faydam dokunuyor diye böbürlenirdi. Bir gazeteci, bir fıkracı olsaydı, bir sütun yazar, gözüne kestirdiği, kıskandığı bir adama veriştirirdi. Ustabası olsaydı, zayıf, çelimsiz, miskin Mehmet'e: 'Çekil ordan! Bak! Kör gözün görünü. İşte böyle yapılır, kol böyle çekilir, makineden eşya böyle alınır, ulan ilmik böyle atılır' diyebilirdi..."

Babasını otuzlu yaşlarında kaybeden Sait Faik, ölümüne dek Burgaz Ada'da annesiyle kısmi bir münzevi hayatı yaşamış, ömrünün son günlerini tam da hayal ettiği gibi tüm hırslardan azade sadece yazarak geçirmiştir. İşte o günlerden bir esinti: "Birdenbire evimi özledim. Anam buruşmuş oturuyordu, ayva ağacında kuş vardı. Sonra pencerenin altına, keskin hançer yapraklı, kabuğu ayrılmış bu okalıptüsü kim dikmişti? Zeytin yeşili yapraklarını sonbaharda kadınlar gelir, anamdan rica eder, toplarlardı. Öksürüklere, soğuk algınlıklarına birebir gelirmiş."

Fukaraların, yoksul balıkçıların, avarelerin, işsizlerin öykülerini yazmayı tercih eden yazarın ustalık dönemi eserlerinden olan Havuz Başı, Oktay Akbal'ın ona dair bir anısıyla bitiyor. Bu anı, Sait Faik Abasıyanık'ın öykücülük hayatını özetler nitelikte:

"Bir bahar günü Sait Faik ve Orhan Veli ile birlikte yaptığımız bir Boğaz gezintisini anımsıyorum. Üsküdar'dan Beykoz'a kadar her iskelede Sait beni sinava çekmişti:

'Şu iskeleyi anlatmak gerekse neresinden başlarsın?' Anadoluhisarı İskeleyi'nin yanında küçük bir kahve vardır. 'Haydi' dedi, 'mademki hikâyecisin, şu kahvede ilk gözüne çarpan nedir, söyle bakalım?' Baktım üç dört kişi oturmuş, kâğıt oynuyor, kahve içiyor, duvarda birtakım basma resimler... İran şahının, Atatürk'le resmi falan. 'Bu resimleri belirtirim' dedim. Kızdı birden, 'Ulan!' dedi, 'o kenarda tek başına oturan ihtiyar sakallı var ya? İşte asıl hikâye o be?'"

Düşünme

Nurhayat Kayar

“Gösteririm ben ona,” diye sığırdı birden. Yanından gelip geçenlerin seslerini duyuyordu. Çocuklar haline bakıp söyleniyordu.

“Anne bak nasıl da kıpırdıyor.”

“Evet oğlum.”

Kaldırımında olmak bir garipti. Her zaman atlayıp zıpladığı coşkusunu atamadığı yerde değildi. Etrafına bakınca dar bir alanda olduğunu fark ediyordu sürekli. Bir türlü anlayamamıştı sahipliğin ne olduğunu. Çünkü yanındaki adam bir yandan sigarasını tütürürken bir yandan da konuşuyordu. “Benim derdim hiç bitmez,” diyordu. Düşündü, derdi neydi ki bu kişinin? “Mecbur muyum ben onu çekmeye?” Sonra baktı, onun da derdi aynıydı. Sigarasından bir fırt çekip sormaya devam etti. “Sanki evli olsaydım başka olurdu. Bir de çocuğum olsaydı. Sadece elli yaşındayım bundan sonra olmaz mı? Aman boş ver hiçbir şeyin sahibi olmamak daha güzel ama yine de şu geçen çocuklardan biri...”

Onu dinlerken zıplamaya çalışmıştı. Ama olmuyordu. Özgürlüğüm öyle kısıtlanıyordu ki bu alanda gücüm yetmiyordu yaşamımı yeniden tasarlamaya. Olacak olanı beklemekten başka bir çarem yok muydu? Oysa aitliği yaşamadan önce ne rahattım. Ucu bucağı olmayan bir yerde duruyordum.

Sanki yaşam sınırına dayanmış kalabalıklara bir şeyler anlatıyordu. “Ben mi anlamıyorum acaba?” dedi. Baksana hâlâ kıpırdayıp duruyorum. Bağırıyorum, “gösteririm ben ona” diyorum. Sanki alacaklı gibiyim. Yanımda duran adam ise daha zor durumda. Ona aitim ama bu bir şey ifade etmiyor. “Ne zaman yaşayacaksın be adam?” diyorum. Hayıflanıyor, “Keşke olsaydı, niye böyle yalnızım?” Sonra bana dönüp bakıyor. “Ben de seninle aynıyım.” diyorum. Sadece derdimi anlatamıyorum. Sanki beni duymuş gibi konuşuyorum.

“Ama kimse anlamıyor.” diyor. Benim dilim yok, söyleyemiyorum. “Bu kadar mı olur be adam?” Anlamıyorsun ait olmak yaşamı kısıtlar. Ama siz yapamazsınız, birine bir şeye tapınmadan. O duygu yok mu sizi bağlıyor bir şeylere, bir yerlere. Sonra kaybedince üzülmüyorsunuz. Ama nereye kadar? Bak! Gelip geçiyorlar yanımdan. Ne seni duyuyorlar ne beni. Hepsinin bir alacağı var oysa. Benim senden alacağım daha fazla. “Niye?” diye soruyorsun. Bak! Benim sınırimi aşıyorsun. Şu anda hopluyorum olmuyor, gücüm yetmiyor. Çünkü aslında görüyorum. Bazen hep bir sınır var sanki ama senin sınırların ne? Belki bunu biliyorsun.

Kaldırım sanki eski gücünü kazanmıştı. Öglene doğru buhar yükselmeye başlamıştı üzerinden. Hızlı hızlı geçenler başımı döndürmüştü. Atlayıp çırpınmak işe yaramıyordu. Kimse görmüyordu artık beni. Hızlanmıştı geçenler, kalabalıkların bir derdi vardı. Çocukları çekiştiren anne babalar söylene söylene yürüyordu. Ait olduğum yerde değildim. Ama yanındaki de bir yerlere bağlanmak istiyordu. Oysa özgürlük daha iyi değil mi? Belki insan biliyordu anlamını. Yaşamı bir sorgulasaydı öğrenecekti değerini. Ama ne gam şurada duruyorum deminden beri düşünüyorum. Alanım daralınca başladım sorgulamaya. Ama sonuca varamadım henüz “Belki sen,” dedi. “Yanımdakine konuşabiliyorsun, anlatabilirsin derdini birine.” Öyle ya “Derdini söylemeyen derman bulamaz,” derler. Ama yanında yürüyenler iyice hızlanmıştı. Kimse duymuyordu onun kendi kendine konuşmasını.

Kaldırımdan buhar yükseliyordu hâlâ. Birazdan kovayı alıp gidecekti “Eyvah!” dedi birden, “ben ne yapacağım” diye düşündü. Sıkışıp kaldım burada bir yandan oltaya takılan diğerleri de geliyordu. Yanımda onları görünce iyice üzüliyordum. “Bir çocuk çıksa da beni denize atsa” diyordum. Kimse duymuyordu beni. Kalabalıklar artmıştı. Belki insan düşünse kendini bulabilirdi. Sınırlar neydi? “Benim yaşadıklarımı kimse bilmiyor,” demişti yanındaki oltacı gibi. Oysa okyanusta olsaydım. Şimdi kimse önüme geçemezdi. Kim durdurabilirdi ki beni? Yanımdakine “Hey!” diyorum. “Hey! Bir baksana! Senin alanın çok dar, görmüyorsun dünyayı.” Ama yardım edemeyecektim ona. Çünkü kendisi görmeliydi. Eve gidince bir tavanın içinde... “Ay! Düşünemiyorum,” deyip yeniden atladı. Olmadı bazen de olmuyordu işte. “Çok sızlamasın için!” dedi. Belki duyar hayat. Böyle, bazen sızlanma, bazen gülüşme... Deminden beri hiç gülmemişti. Bir çocuk geldi sonra “Anne bak bir balık!” dedi. Annesi “Evet oğlum.” demişti. Tutuklu kalmış akşam yemeğine. Sonunda oltacı durdu ve çocuğa bakıp güldü. Ha! İşte böyle kaptır kendini bazen yaşamın kendisine. Düşünme aman sen de...

Cengi

Ferda İnanoğlu

Kara kuru ve cılız vücuduyla Cengi, ayağındaki iki numara büyük çatlak ve patlak ayakkabılarını sürüyerek bir arşın yukarı, bir arşın aşağı dolaşırdı. Neden "Cengi" denmiş, bilinmez. Aslında biliniyor ama belli ki kimse umursamıyor. Ne alacak bir şeyi var, ne de verecek. Avare bir halde ama sürekli bir acele içinde gibi. Bir aşağı bir yukarı, sağa sola, baş aşağı durur; lacivert çizgili ceketini bir ilikler, bir çözer. Önemli olan büyükler gibi, önemsizlere tepeden bakar. Ne kadar iliklese de iki beden büyük pantolonuna kemer olarak geçirdiği ipin uçlarını gizleyemez. Pantolon ve ceket değişse de o ip asla değişmez. Belki de o uzunlukta bir ip bulamayacağına inanıyordu, kim bilir?

Cengi pasaja girdiğinde, kimse kafasını kaldırıp bakmaz. Camların kenarından, gözlüklerin üzerinden, ucu sırtlan ağzı gibi açılmış ayakkabılarından tanırılar onu. Kimse seslenmedikçe bakmaz. Önü iliklenmiş ceketiyile göğsünü kabartarak, kollarını arkaya sallaya sallaya hızlıca yürür. Yosun yeşili gözleriyle ne sağa ne de sola bakar; görmek istemez.

Ama bir keresinde, sanki yandan baktığını gördüm. Genelde yukarı bakar ama o an, yan bakışlarını yakalamış gibi hissettim.

Müzikli bir cam fanus gibi üç tarafı vitrin camlarıyla çevrili pasajda, bir gün dükkânıma geldi. Orhan Gencebay'ın kasetlerine uzun uzun bakıyordu. Hepsini çok sevdiğini belli ediyordu; içlerinden birini dinlemek istedi. Cihaza taktım, "Seviyor musun?" diye sordum. "Seviyorum," dedi. İlk kez sesini duymak benim için oldukça heyecan vericiydi. Orhan Gencebay'dan bahsedeceğini düşünürken, "Aysel çok güzel," dedi. "Aysel mi?" dedim. Yosun rengi gözlerinden sanki ateş fışkırıyordu. "Abla, kimseye söyleme, babası döver beni," diye tembih etti. "Aman Cengi, Aysel'i hiç tanımıyorum. Ayrıca böyle şeyler söylenmemeli. İnsanlar dedikoducu der, sen kaseti alacak mısın?" İşaret parmağını kaşının üzerine götürüp düşünüyormuş gibi yaptı; belki de düşündü. "Alırsam çorba parası kalmaz" dedi, kısık bir sesle. "Sen kaseti al, ben çorba parasını veririm," dedim.

"Sana da yazık olur" dedi, gözlerimin içine bakarak. "Hayır, olmaz," dedim gülerek. Aslında bu dükkân almak istiyorum ama işler pek iyi gitmiyor, diyerek koca bir kahkaha attı. "Senin bir işin var mı, Cengi?" diye sordum. "Var tabii," dedi. "Nedir işin?" diye merakla sordum. "Mezarlıkta tahta taşıyorum, mezar kazıyorum," diye yanıtladı. "İşler kesat demek, ölümler mi azaldı?" dedim. "Evet, bu aralar fazla çıkmıyor," dedi.

Ölmüyorlar diye üzülen Cengi ile sohbet birden iç karartıcı bir hâl almaya başladı. Kaseti alıp çorba parasını da cebine atan Cengi, mutlu bir şekilde pasajdan hızla çıkarken ben de derin düşüncelere daldım. "İşler pek iyi gitmiyor," dedim kendi kendime.

Cengi'nin hikâyesini öğrenmek için içimdeki heyecana engel olamadım. Birkaç dükkân komşuyla konuşmayı denedim. "Cengiz abi bırak şu deliyi, geçen gün terlikle kuzenini perişan etti," dedi. Filiz abla, "aklı kıt, bize ne," diye yanıtladı. Terzi Recep ise, "anası küçükken bu çocuğu çok dövmüş, yazık garibana," diyerek kafasını dikiş makinesine gömdü. Kimse pek umursamadı. Ancak ben net bilgiye ulaşmam gerektiğini düşündüm ve merakım daha da arttı.

Aklıma Cengi'nin çocukluğunda komiserlik yapan Mithat amca geldi. Mithat amca deyince aklımıza tonton birisi gelmesin. Mithat amca, bir buçuk metre boylarında, sert mizaçlı, kara suratlı bir adam değil; tam aksine, doksan yaşlarında bir çam yarmasıydı. Namı diğer Polis Mithat. Seksenli yıllarda "Polis Mithat geliyor!" dediklerinde, şehirde kimse kalmaz, herkes evlerine kaçarmış. Şehrin ortasındaki cezaevinin önündeki çeşmede iki suçlu infazında bulunmuş. Mithat amca arada bir dükkâna gelir, çayını içerken eski günlerden bahsedirdi. Anlatırken böbürlenir, bir yandan da gözleri dalar, yaptıklarına kendisi bile inanamazmış gibi derin bir hüznle konuşurdu.

İki laf etmek ve Cengi ile ilgili sorular sormak için oğlunun dükkânında bulacağımı bilerek yanına uğradım. Çaylar eşliğinde ticaret ve gündemdeki konular üzerine sohbetimiz derinleşti. Sohbeti geçmişe doğru kaydırırken "Mithat amca, sana bir şey soracağım," diyerek konuya girdim. "Bu bizim Cengi neden bu kadar tuhaf? Hem akli yok gibi hem de bir yandan da zeki." "Cengi" diyerek derin bir nefes aldı. Akli biraz karışık gibi görünüyordu. Uzaklara dalmışken birden lafa girdim.

"Doğuştan mı böyle, ailesi var mı mesela, kimin nesi?" diye sordum. Mithat amca, çayının içinde sürekli duran çay kaşığı kullanarak çayını yeniden karıştırdı ve bir yudum aldı. Sırtını sandalyeye yaslayarak, "Tabii ki ailesi var. Hatta annesi de hayatta. Kusuru doğuştan değil. O olay olmasaydı keşke. Yakışıklı bir çocuk," diyerek gülümsedi. Şaşırarak "Mithat amca, ne oldu?" diye sordum. "Küçükken bir kıskançlık yüzünden çocuğu mahvetmişler. Kuzeninin doğuştan akli eksikmiş. Yedi sekiz yaşlarında iken, amcası ayaklarından ipe bağlayıp kuyunun içine baş aşağı sarkıtmış. Bir gece orada bırakmış, vicdansızca. Kendi oğlu deli ya, Cengi'nin de öyle olmasını istemiş. Bu arada, gerçek adı Ahmet." dedi. "Olay gerçekleştiğinde ben karakoldaydım. Amcası oldukça ağır bir ceza aldı. Ama bana kalsaydı, o adamı aynı şekilde kuyuya atıp bekletirdim."

Sohbetin sonunda içimi garip bir hüznü kapladı. Mithat amca geçmişten hikâyeler anlatmaya devam ederken, insanın ismini bile unutturacak olan insanlık dramını derin derin düşünmekten kendimi alamadım.

Kiracı

Eda
Kara

B'nin denize kıyısı olsa belki bir nebze çekilebilir olurdu fakat boğucu meydanı, dar kaldırımları ve ağaçsız, beton sokaklarında yürümekten yoruluyor insan. Tek teselli göbekteki orta halli park. İçinde ördeklerin yüzdüğü yapay bir su birikintisi, irili ufaklı ağaç ve çalılıarın bittiği çimenlikler, boy boy laleler, çiçek tarhları dolu yollar var. Bu park olmasa B'nin hali nice olurdu.

B'ye atandığım ilk gün bir parça bavuldan ibaret eşyayla trenden inip yürüdüm. Gardan bu parka hızlı adımlarla yirmi yedi dakikada yürünüyor. Kalacağım ev parkın iki alt sokağında. Ev sahibim Hacı Emmi ile parkın önünde buluşacağız. Park, ilk görüşte hiç cezbetmedi beni. Şehrin rüzgârı, sisi, trendeki uykusuzluk hali iyice çöreklenmişti üstüme epey huysuzlandım. Hacı Emmi elinde bavulla bitkin yürüyen garip yabancıyı fark etmişti elbette. "Hooooo" diye bir gümbürtüyle şaşaladım. Kır saçlı, orta boylu, ellili yaşlarda bir ihtiyar bana el ediyor. Yanına vardım.

"Selamünaleyküm emmi." dedim.

"Aleyna ve aleykümselam." deyip elini uzattı, öptüm. Konuşa konuşa yola koyulduk. Emmi yirmi üç sene önce hacca gitmiş. Öncesinde Allah'a pek dargınmış anasını erken yanına aldığından. Hacdan döndüğünden beri dilinden Allah, peygamber, başından takke düşmüyormuş. Eve varana kadar askerliği dâhil çoğu şeyi anlattı.

Hacı Emmi B'nin yerlisi. Köyü, merkezden kırk beş dakikalık uzaklıkta. Anası, Emmi daha altı yaşındayken ölmüş. Babası Emmi'yi evlendirip girmiş toprağa. Süt ürünleri dükkânı var.

"Sen uğurlu gelivedin." diyor.

"Eyvallah Hacı Emmi. Hakikaten öyle mi?"

"Hakket. Süt alive?"

Emmi'yle üç günde ahbap olduk. Oturduğum apartmanda üç dairesi var. İki hanımıyla köyde yaşıyor. Dükkâna büyük oğlu Hasan bakıyor. Emmi kafasına esince teftişe geliyor dükkânı. Cuma namazını mütemediyen dükkânın karşısındaki Paşa Cami'nde kılıyor. Buranın hatırı sayılır, sözü geçen esnafından. Bekara verilecek kiralık evi yokmuş ama araya Bekir Hoca girmiş. Bekir Hoca yatılı okuldan edebiyat öğretmenim. B'liydi. Buraya geleceğim haberini alır almaz aradım, durumumu anlattım. Bekir Hoca'nın tanıdıkları Hacı Emmi'yi ikna etmiş. Fakat Emmi yaman adam. Bu delikanlı kimdir, nedir bir bakışta anlarmış, ondan kendi gelmesi icap etmiş, gözü tutmasa geldiğim yoldan geri dönermişim. Anam babam beni iyi yetiştirmiş. "Allah ikisinden de razı olsun." diyor emmi.

Akşamları işten çıkınca parka uğruyor, yalnız hiç oturmuyordum. Kuru içinden yürüyüp eve gidiyor ya da ufak köprüünün üstünden ördeklere bakarak saati altı ediyordum. Oturursam düşünelere dalmaktan, istifa edip İstanbul'a dönmekten korkuyordum.

Üç Aralık'tı. Fena bir ayaz vuruyor, iliklerime kadar üşüyordum. Bir an önce eve gitmek tek arzumdum. Hızlıca parktan geçerken soğuktan kendimi iyice kaybetmiş olacağım, yol üstündeki bir taşı göremedim ve tökezledim. Aklımdaki bin bir düşünce kayboldu, anın farkına vardım ama çok geçti. Bileğim burkulmuştu, elimde ufak sıyrıklar vardı, pantolonum feci haldeydi. Yırtık, diz kapağımdaydı, daha da kötüsü yamanacak türden değildi. Yeni pantolon alınacaktı herhalde. Silkelendim, ayağa kalktım. Ayağımın üstüne basınca sızıyordu. Mümkün merteye basmadan eve gidebilsem hemen uyuyacaktım.

“İyi misiniz?”

İncecik bir ses. Önümde dikilen ufacak bir kadın. Yüzünü görmesem çocuk sanacağım. Şaşırdım. “İyiyim.” dedim. “Ufak bir kaza.” Kadın, pantolonun halini görmüş olsa gerek, yüzünü buruşturarak bana bakıyordu. “Olmaz.” dedi. “Bu halde yürüyecek misiniz?”

Arkadaşım Ertuğrul'u düşündüm. O olsaydı; kadının koluna girmiş, kendini eve bıraktırmış, bir tas çorbasını yaptırıp bir de randevu ayarlamıştı. “Evet. Yo zahmet etmeyin. Yürürüm. Kötü değil. Bir parça burkulma. Hayır hayır evim iki sokak ötede.”

Kadın beni hiç dinlemiyordu. Bu zorla güzellik, ilgi ve kadın şefkati doğrusu hoşuma gitmişti. Ama çekincem koluma girip benimle yürüten bu kadınla mahallede görünmenin Emmi'nin hoşuna gitmeyeceği idi. Emmi tersi ters bir adam, bu kış kıyamette beni evden atarsa nerede kalırım bunu düşünüyordum.

Sağa dönüyoruz. Çok değil, altı yüz metre sonra işte benim evim, ya sonra? Onu tekrar görme isteğiyle yanmaya başlıyor içim. Belki hayatımı ona bağlayacağım, neden olmasın? Boyu kısa biraz ama mühim değil. Yüzüne dikkatli bakamadım. Kara gözlü Türkan Şoray gibi. Saçları uzun lüle lüle, rüzgâr kokusunu taşıyor bana, ah ne güzel kokuyor! Kadın kokuyor. Adı Şehrazat muhakkak. Bu isim yakışıyor ona. Bir şeyler anlatıyor. Dinliyorum. Adı Şehrazat değil, Gülseren. İsmimi, işimi sordu. İstanbuluyum deyince güldü. O da Mersin'den gelmiş. Parmağında yüzük yok. Yaşı on dokuzdan fazla göstermiyor. Düşünüyorum. Ömrümün sonuna kadar benim olur mu Gülseren? Olur gibi geliyor. Ona aşık olmak, onu çok sevmek istiyorum.

Eve geldik. Üçüncü kata... Eve gelmek istedi. Reddettim. “Ev sahibim hacıdır. Kulağına yanlış gider.” dedim. Pantolon için bir terzi ismi verdi. Artık gidecek. Kapı önünde durmaması lazım geliyor. Sıkılıyorum. Gülseren, Gülseren...

“Sizi tekrar görebilir miyim?”

“Tabii. Fakat dinlenin biraz.”

“Tabii. Dinlenirim. Eh, ne zaman görebilirim yani elbette dinlenirim, bu hafta içi akşamları ya da hafta sonu isterseniz öğlen...”

“Cuma akşamı saat 17.00'de Ş. Pastanesi öyleyse.” Vedalaşmalar. Eve giriyorum. B'ye geldiğimden beri ilk kez içim kıpır kıpır, aklımda yalnız o var. Onu sevebilir, mesut bir adam olabilirim. Evin sarı-siyah duvar boyası bu akşam çirkin gelmiyor gözüme, dünden kalan çorbayı ısıtıp yemek için istekliyim. İştahsızlık, uyuşukluk bedenimden akıp gitti sanki. Kısacık zamanda beni bu kadar iyi ettiyse Gülseren'le belki B'ye bile alışacağım!

Ertesi gün öğle vakti Muhsin'e Ş. Pastanesi'ni soruyorum. Muhsin tarif ederken uğursuzluk bitleniyor kafamda. Ş. Pastanesi sütçü dükkânının yanında, Emmi'nin cumayı kıldığı Paşa Cami'nin tam karşısında, B. kızlarının randevulaşma mevkisiymiş. Canım sıkılıyor. B'nin çamurlu sokaklarındaki gölgeler kaplıyor aklıma. Huzursuzluğum artıyor. Yine istifayı, İstanbul'u düşünüyorum.

Türkiye'nin Kuşları Cep Kitabı

(The Pocket Book for Birds of Türkiye)

Halis Tamkoç

Onu rafta ilk gördüğümde ne kadar heyecanlandım! Orada öylece duruyordum işte! Öyle bazı eserler, kitaplar vardır ya kelimesi kelimesine, harfi harfine susadığımız, emin olabilirsiniz; hasretlisi için bu tam da onlardan biri. Üstelik çok yakınıma ona, bir el uzatımı mesafede. Delice geliyor insana ve mucizevi... Prof. Dr. İlhami Kızıroğlu'nun "Türkiye'nin Kuşları Cep Kitabı -The Pocket Book for Birds of Türkiye" isimli, o pek kıymetli, yalnızca biz okurları için değil tüm doğaseverlere, profesyonel manada ya da amatörce uğraşan tüm kuş gözlemcilerine, tüm ornitologlara olan hediyesinden bahsediyorum. Adeta bir hazine. 513 kuş türü ve dokuz alt türü ile ilgili bilgilerin yanı sıra kitapta 673 renkli resim, iki tablo, 30 şekil ve 567 harita kullanılmış ki enfes bir teşhis kitabı. (2015 ikinci baskı)

Kitabın özenle hazırlandığı, her sayfasında, her satırında, her fotoğraf karesinde ne çok emek sarf edildiği öyle belli ki. Anlaşıyor işinin ehli tarafından koordine edilip ortaya konduğu. Herkes için bir kılavuz, rehber niteliğinde ve hissediliyor; başka bir sevmek bu... Tanıtım kısmında esere yurt dışından da çok talep olduğunu öğreniyor ve hiç şaşırıyorum. Tahmin etmek zor değil. Bu sebepten olacak, Türkçe sayfaların yanında İngilizce karşılıklarına da yer verilmiş. Doyurucu, nefis bir kitap. Yanlış anlaşılmasın; özellikle ilmi eserlerde doymak diye bir şey tanınmaz. O daha çok yeni bir susamak, yeni bir özlem, yeni beklentiler, yeni bir kavrayış, gönüllülük, hayret ve hayranlık, merak zenginliği diye belki sonsuza uzayıp giden bir açılım, yani fetihtir... Alanında Türkiye'de ilklerden ve en önemlilerinden olan eserin oluşmasında emeği geçen başta Prof. Dr. İlhami Kızıroğlu olmak üzere, her kim var ise Allah hepsinden razı olsun. Prof. Dr. S. Levent Turan'ın da "Sunuş 1" kısmında bahsettiği üzere bu iftihar vesilesi için şükran ve minnet duygularımızın yanı sıra, düşündükçe insanı delik deşik edecek bazı acı gerçekleri de dile getirmek durumundayız. "Atomu parçalayan, galakside yolculuklara çıkan ve sayıları 8 milyara doğru hızla giden insanoğlu atalarından, çocukları ve torunları için emanet aldıkları pek çok şey gibi, kuşlara da sahip çıkamamıştır."

Doç. Dr. Hakkı Şekercioğlu'nun "Sunuş 4" te belirttiği gibi "Türkiye'nin zengin bitki örtüsü, topografisi ve iklim çeşitliliği, Balkan, Akdeniz, Ortadoğu ve Orta Asya türlerinin karışımından oluşan ve 500 türü geçmek üzere olan zengin bir avifaunaya sahip olmasını sağlamıştır.

Elinizdeki bu önemli eser gibi Türkçe arazi rehberlerinin çıkması sayesinde, son 25-30 yılda ülkemizde ornitoloji bilimi ve kuş gözlemciliği hızla artmış ve ülkemiz için birçok yeni kuş türü keşfedilmiştir. Ancak 1994 ve 2004 yılları arasında Türkiye'deki kuş türü popülasyonlarının %54'ü (korkunç bir oran!) azalmış ve Türkiye kuşlarıyla, yaşam alanları üzerindeki tehditler giderek artmıştır. Kuş gözleme, ornitolojik araştırmaların da ötesinde geniş bir kapsama ve öneme sahiptir ve doğayı korumanın en gerekli araçlarından biridir."

Pek çok akademisyenin yoğun emeği, pek çok kuş gözlemcisinin değerli katkılarıyla hazırlanmış bu önemli tecrübe, bilgi birikiminin tavsiye etmekten öte elinizin altında, kütüphanenizde mutlaka bulunması gerektiğini düşünüyorum. Geç de olsa artık böyle elzem çalışmaların yapılıyor olması, ete kemiğe bürünmesi öyle umutlandırıyor ki insanı. Oturup bir derkenara çocuklar gibi bi temiz, tertemiz ağlayasım var...

“Ben ve benim gibi birçok vatandaşlar, kardeşler, milletin asıl vatani, ümitsiz felakete düştüğü zaman görevli oldukları, vicdanen, namusen, haysiyeten yükümlü buldukları vazifeyi yapmak mevkiinde kaldılar. Bunu elbette yapacaklardır. Yapmaları mecburi idi, vicdanı idi, millî namus gereği idi. Ben bu mukaddes esasların dışında hareket edebilir miydim?”

Efendiler; elbette edemezdim. Türk Milleti'nin hakiki hiçbir ferdi bu gereklerin haricinde hareket edemezdi. Ben elbette bu elim manzara karşısında vicdanımın emirlerine muhalif, millî namusumuza aykırı hareket edemezdim.”
Gazi Mustafa Kemal Paşa-1925

Tarihçi yazar Ayten Başabaş Dirier'in kaleme aldığı “Türk Kurtuluş Savaşı” adlı kitabın ilk cümlesi şöyle başlar:

“Türk Kurtuluş Savaşı, 1914-1918 yılları arasında süren 1. Dünya Savaşı'nın hem devamı hem de rövanşidir.”

Bu önemli tespite dikkat çektikten sonra yakın tarihimizde, günümüze şekil veren Türk Kurtuluş Savaşı'nın özetine kısaca göz atalım.

Osmanlı İmparatorluğu 17 Kasım 1914'de savaşa girdiğinde tek müttefiki olan Almanya ile İtilaf Devletlerine karşı ana ve yan cephelerde savaşmak zorunda kaldı. 30 Ekim 1918 yılında Limni adasındaki bir limanda Agamemnon zırhlısında imzalanan Mondros Mütarekesiyle teslim oldu. Ateşkesten üç gün sonra işgaller başladı. İtilaf Devletlerine bağlı donanmalar 13 Kasım 1918'de İstanbul'a, 14 Mayıs 1919'da da İzmir limanlarına demir attılar. Padişah VI. Mehmet bu duruma bir çözüm üretilmiyordu. Uzun zamandır özel yetkilerle donatılmış görev için uğraşan Mustafa Kemal Paşa'ya göre kurtuluş, Anadolu'ya geçip direnişi örgütlemekten geçiyordu. Doğu Karadeniz'de kargaşa çıkaran Pontusçu Rumlar ile Türkler arasındaki güvenliği sağlamak üzere padişah tarafından 3.Ordu Müfettişliğine atanır. 18 kişilik mahiyetiyle birlikte 19 Mayıs 1919'da Samsun'a ayak basıp bağımsızlık ateşini tutuşturdu.

1919-1921 yılları arasında; Ulusal Örgütlenme, Askeri Strateji, Oyalama Evresi ve Stratejik Savunma Evresi olarak dört başlık altında toplanan bu hazırlıklar vatanın topyekûn savunulması içindir. Halkın bilinçlendirilip Kuvayı Milliye ruhunun uyandırılması için 26 Temmuz 1919'da Balıkesir, 16 Ağustos 1919'da Alaşehir Kongreleri toplanarak Batı Anadolu'daki bölgesel güçlerin birleştirilmesiyle Batı Cephesi'nin kurulması sağlandı. Bütün cemiyetler 4-11 Eylül günleri arasında toplanan Sivas Kongresi'nde “Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti” adıyla birleştirildi.

Cumhuriyetimizin Kurtuluşunun 101. Yılı Dönümünde Türk Kurtuluş Savaşı'na Derin Bakış

Fatma Türkdöğün

Erzurum, Sivas Kongrelerinde alınan kararlarla “Ya istiklal ya ölüm!” sözü milli kurtuluşun parolası olmuş, manda ve himayenin asla kabul edilmeyeceği açıkça beyan edilmiş ve milli sınırlar içinde bulunan vatan parçalarının bir bütün olduğunu, birbirinden ayırlamayacağı deklare edilmiş oldu.

Akabinde Birinci İnönü Muharebesi, İkinci İnönü Savaşı, Kütahya-Eskişehir Muharebeleri, Sakarya Meydan Muhaberesi yapıldı. 26-30 Ağustos'ta yapılan “Büyük Taarruz” Millî Mücadele'nin son evresidir. 30 Ağustos günü Mustafa Kemal Paşa'nın yönettiği “Başkomutanlık Meydan Muhaberesi” başarıyla sonuçlandı ve 1 Eylül'de Başkomutan'ın “Ordular İlk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!..” tarihi emriyle ordumuz Takip Harekâtına başlayıp on dört gün içinde İzmir'e girdi.

İzmir'in işgaliyle başlayıp; 3 yıl, 3 ay, 25 gün süren Türk Kurtuluş Savaşı 9 Eylül 1922'de İzmir'in kurtuluşuyla sona erdi. 18 Eylül'de Batı Anadolu tamamen düşmandan temizlendi. 11 Ekim 1922'de imzalanan Mudanya mütarekesi ile Doğu Trakya ve İstanbul kurtarıldı. Kasım 1922'de Lozan Barış görüşmelerine katılınması sonucunda Osmanlı Saltanatı kaldırıldı. Köhnemiş bir imparatorluktan küllerinden yepyeni genç bir Cumhuriyet doğdu...

Çok sayıda kaynakçaya atfı yapılan, Ayten Dirier Başabaş Hoca'nın güftesini yazdığı ve beslenen marşlarının, şiirlerinin bulunduğu, müşidimizin veciz sözlerinin yer aldığı külliyyatlı bu eser Ekim 2023 yılında Ay Yıldız Kitap etiketiyle raflarda yerini alan bir başucu kitabıdır. Kitabın muhtevisi, objektif bir bakış açısıyla kaleme aldığı tarihçi/yazarın yorumları değil sadece gerçeklerdir. Başta Mareşal Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, silah arkadaşlarına, gazi ve şehitlerimize ne kadar minnet duysak azdır. Aziz hatıraları önünde saygıyla eğiliyorum.

Bin yaşa Türkiye Cumhuriyeti!

Ayten Başabaş Dirier kimdir?

Mardin doğumlu emekli öğretmen. İzmir Buca Eğitim Enstitüsü Sosyal Bilimler ve DEÜ. Tarih Bölümü, DEÜ Atatürkçülük ve İnkılâp Tarihi Bölümü mezunu.

Bazı siteler, dergiler, kendi bloğu Kültür Bahçesi, Australia Türk, Florida Türk, Artuklu Haber siteleri, Egeli Sabah ve İlkes gazetelerinde tarihî ve kültür ağırlıklı makaleleri yayımlandı. Bir sitenin düzenlemiş olduğu öykü yarışmasında almış olduğu birinciliğe, 2010 yılı Milliyet Miss Blog birinciliği eklendi. Yesevî Sevgi Dergisi, Musikâr, Yeni Türkiye dergisi, İzmir Kent ve Bellek dergisi ile hakemli Beytülmağdis, Akademik Tarih Düşünce dergilerinde (Dergi Park) araştırmaları yayımlandı. Akademik Tarih ve Düşünce dergisi hakemidir. Aynı zamanda dergimizin Yayın Kurulu Üyesi ve yazarıdır.

Basılmış Eserleri:

Milli Sesimiz M. Âkif, Türkiye'de Anayasa Hareketleri, Cumhuriyet Destanı, Çanakkale Serefrası, Sende Geçiyor Rüyalarım, İzmir Beyleri-1/Emir Çaka Bey Türkler, İstiklal Yolunda Üç Destan (oratoryo), İzmir Yollarında Zafer Koşusu (oratoryo), Ahî Evrân (Film Senaryosu) araştırma ve şiir kitapları yayımlandı. Ayrıca, 1.Dünya Savaşı & Çanakkale, Daima Muzaffer Artuk Bey, İzmir Beyleri 2/Gazi Umur Bey, Çağlarda İzmir (Şiir), İzmir'de Zaman Yolculuğu (Makale), Anka Soylu AHİLER (Senaryo), İsfahan'dan İzmir'e (Roman), Türk Tarihinden Damlalar, Mardin Matbahı, İncancımın Gülleri araştırma ve şiir kitapları basılmak için bekliyor.

Çoğu millî nitelikli 24 güftesi bestelenmiştir.

30 AĞUSTOS MARŞI

Güfte: Ayten Dirier

Beste: Saim GÜMÜŞ

Yıldızlı gecede Sakarya'dan Kocatepe'ye/Bir yıllık sessiz akına ince patika yer açtı
Aşılmaz denilen çelik bendler parçalandı/Silindi
Afyon'da “zapt edilemez” damgası

Tüm vatan, kız kızan istiklal için atakta/Son nefese dek kağnılar ardında koştu
Top sesiyle şimşekçe çakıp, selce koştu/İstiklal güneşi zafere inançla erce koştu

Tunç yüzlü, mert yürekli, Kartal Ordu/Halk ardında
Dumlupınar'da selli selli
Barut, alev, dumandan gök kızıl renkli/Dağ, ova
şehitlerin kanıyla gül bahçesi

Hedefte Akdeniz yıldızı tutsak İzmir/Vuslat ateşi yanar
tüm vatanın yüreğinde
Birinci-İkinci Ordu- Süvariler kelepçe/Afyon'da
düşman eğilir, eğilir Türk önünde

9 EYLÜL MARŞI

Güfte: Ayten DİRİER

Beste: Prof. Dr. Kubilay KOLUKIRIK

Dokuz Eylül sabahında uçmakta/Kartal kanatlı Türk
Süvarileri
Şerefli istiklal ruhu ayakta/Sevinç gözyaşları akar sel
gibi

Kordon'da nalların kıvılcımında/Yankılanır bir Akıncı
Türküsü
Konak'ta dalgaların rüzgârda/Alsancak ile Bayraklar
çoşku

Dokuz Eylül vatanın kurtuluşu/Dokuz Eylül
İzmir'im gururu
Gazi umut oldu tüm mazlumlara/Dokuz Eylül Türk'ün
şanlı onuru

Henüz bu kadar sıska gibi bir adam değilken... Bir küçük rakıyı tek kadehten paylaştığımız Zeki Mürenli sofralarda, geleceğin hayalini kurduğum zamanlarda girmişti hayatımıza Dansöz.

Yılbaşını geçirmek üzere gittiğimiz yazlıkta. Sen yine hep olduğun üzere sikkın, tahammülsüz... Bu kooperatif evini ilk aldığım yıl bir heves maviye boyadığım kimi kırık, boyası kavlamış, ayaklarının artık onları taşımadığı, tahtası süngerleşmiş sandalyelerin terasta yığılı durduğu köşeyi seçmişti. Ölecek başka bir yer bulmak yerine! Annesinin onu sakladığı ya da terk ettiği tekinsiz, tehlikelere insafsızca açık bir ağaç kovuğunda ya da bir sonraki yazı kadar kumsala çekilip ters döndürülmüş bir teknenin altında kim bilir ne kadar beklemiş ya da beklemişlerdi kardeşleriyle? Kışın o ıssız kuytularında... Belli ki geriye bir tek o kalmıştı... Zayıflıktan uzamış gibi duran boynu, halsiz de bir havlaması vardı. Yer yer yaralar açılmıştı vücudunda... Açlıktan bitkin düşmüş bir enik... Kirli, salyalı suratını göğsüme gömüp uyumuştun onu bulduğum ilk gün. Bakışlarında toplanan çocuk saflığı geçen yıllarda hep aynı kalmıştı. Belki de sırf bu yüzden çok sevdim birbirimizi Dansöz'le. Ben de neredeyse bir köpekle aynı saflık ve koşutta bağlanmayı becerebildiğimden! Seni de şehri de terk ettiğim gündü. Etrafı içime sindire sindire yürümüştüm başka hiçbir yerin sokaklarına benzemeyen sokaklarında İstanbul'un... Apartman aydınlığında içtiğim sigaralara elveda, diye geçirmiştim aklımdan bir de. Bütün o mutsuzluğu geride bırakmanın huzuru... Güvey seccademi yaydığın geceden anlamalıydım! Seni öptükten sonra sildiğin dudaklarından... Sası sası bir tat bırakıyor, demiştin, öpme beni ağzımdan. Sağır bir sessizlikle sevişirdin benimle. Sevişmezdin ya da! Hep yorgun, hep altta, hep... Acıtan alaylamaların, kollarımdayken kendini sıkılamaların, tenim tenine değdiğinde etine iğneler batıyormuş gibi acıttığın yüzün... Artık hâlim yoktu. İsrarla ve inatla vermemişti bana Dansöz'ü. Bakamazmışım!

Çok sürmedi, aradı. Sıcakın dalga dalga indiği, güneşin bir buğunun ardında kalmışçasına titreyerek battığı bir akşamı. Azala çoğala bir ezan sesi geliyordu uzaktaki camiden. Kucağıma aldığımda başı kollarımdan aşağı düşüyor, demişti, ölmesinden korkuyorum. Seni görmemeye dayanamıyor. Arkamdan hastalanmış Dansöz. Nöbetler geçirdiği derin uykulara dalmış... Ağlıyordu anlatırken.

Dansöz

Ş. Didem Keremoğlu

Bir köpek kadar bile değerim olmadığını düşünmüştüm ben de...
 Uçağa atladığım gibi vardım yanına.
 Umurumda bile olmadı o ay gırtlığımdan keseceğim.
 Çok çabuk vazgeçmişim ondan...
 Şu haline bak! demişti. Afrikalı açlar gibi gözlerin pörtlemiş zayıflıktan... Yemiyorsun tabii önüne gelmeyince.
 Gönlümce içiyordum ama. Ev raki imalathanesine dönmüştü...

Ellerini eze eze de durma öyle karşımda, diye azarlamıştı bir de. Hiç değişmez mi insan ya!
 Dansöz'ü kafesine koyduğum gibi gerisin geriye yola koyuldum ben de.
 Kal falan diyen de olmamıştı zaten!
 Bir kesik emekli maaşıyla nereye kadar, demişti, abim İstanbul'daki evi Sevinç'e bırakıp buraya yerleştiğimde.
 Bilmiş ol, oğlun da çok kızgın sana.

Başaramamışlar kervanına katılmıştım nihayetinde ben de oğlumun ve diğerlerinin gözünde... Başlardaki aramalar, sormalar giderek azaldı... Boş vakitlerimi planlamak dışında bir işim yoktu artık. Hayatımı haybeye yaşadığım duygusunu üstümden silkinemediğim bir yalnızlıkta devam ediyordum... Eskiye anılarımda güzel tutmak mümkün olmadığından bir de unutmaya inandım. Dansöz'le yaşadıklarımın dışında güzel taşıyacağım tek anım yoktu. Âşık olduğum kadınla karımla yani geçen yirmi yedi yılın güzel taşınacak tek bir günü bile olmaması...
 “Çıldırana kadar okumanın mümkün olup olmadığını deneyimlemek mi istiyorsun?” diye, sormuştu oğlum yattığım odanın hep aynı köşesinde duran dergi yığımı ayağıyla usul usul tekmelerken...

Sadece iki günlüğüne geldiğinde; ta ne zamandı.
 Gazetelerden kestiğim köşe yazılarının olduğu klasörler, sahaflardan toplanmış ciltli ciltsiz kitap yığınları, ortaokuldan beri tuttuğum günlükler, ajandalar, imza günlerini dolaştığım zamanlardan yazarından imzalı kitaplar, onlarca yılın pazar ilaveleri, gazeteleri...
 Sayamadığım yıllardır da içmeye devam ediyordum.
 Boş şişeler...

Hiçbir şeyi atamazdım ben.
 Sonra, salgının bile geç uğradığı kuş uçmaz kervan geçmez uzaklıktaki bu sahil köyüne, yolu toprak, tepeleri çorak bu yere önce duble yol, sonra bir yük limanı, girişine sanayi geldi.

Çatmaları her an dağılacakmış gibi duran plastik çerçeveli, eşiği düşük pencereci çirkin binalar yükseldi.
 Bir sabah, benim gecenin sarhoşluğundan ayamayıp, onun yine bir başına çıkması için kapıyı araladığım bir sabah...
 Mutluluk gibi, çocukluk, vurup geçen bir salgın hastalık ya da yaşlı yalnız bir akraba gibi birden yok oluverdi Dansöz.
 Duble yol evimizin bulunduğu uzak koya kadar uzanmıştı.
 Yazarın “Hayat Kaldığı Yerden” adlı hikâye kitabından...

Piccadilly Caddesi'nde Öğleden Sonra Çayı

Erdal Noyan

Çay kullanımı, İngiltere'yi Kara Avrupası ülkelerinden ayıran bir özellik. Britanya'da çay üretilmediği dikkate alındığında bu durum daha da ilginçleşiyor. Üstelik kendilerine özgü törensel bir çay vakti de belirlemişler.

Beş çayı 19'uncu yüzyıldan gelen bir İngiliz geleneğidir. Gelmişken deneyimlemek istediğimi oğluma bildirdim. Gereğinden çoğu yapılmış, gösterişli bir mekânda yer ayarlanmış. Finsbury Park İstasyonu'nda bindiğimiz demiryolu aracından Green (Yeşil) Park İstasyonu'nda iniyoruz. Londra Belediye Başkanı'nın koyduğu bilgi levhasından, 1906 yılında Dover Street adıyla açıldığını, 1933 yılında yenilendiğinde adının Green Park olarak değiştirildiğini öğrendim.

İstasyon'un hemen karşısındaki The Wolseley'e Londra saatiyle 16.30'da giriyoruz. Öğleden sonra çayı hafta içinde 15.00-18.30 arası, hafta sonunda 15.30-18.30 arası servis ediliyor. Klasik öğleden sonra çayı kişi başına 44 Sterlin 50 Peni. Evet, pahalı bir etkinlik.

Londra'da yaşayan İngilizce öğretmeni Ukraynalı Yuliia'nın konuğuyuz. Sıcakkanlı bir genç. Masaya çay, süt, reçel, kaymak geldi. İngilizler çayı sütle içmek gibi bir alışkanlık edinmişler vaktiyle. Olmaz ama olmuş işte. Çay da bozuluyor süt de. Çay yumuşatılmak isteniyorsa reçelle içilsin. Fincanlar ve tabaklar beyaz porselen. Konuşkan garson süzgecin gümüşten olduğunu söyledi. Sanırım demlik de öyle.

Beş çayı atıştırmalıkla içilir. Geleneğe uyuldu; çörek, kek, pasta söylendi. Pasta bildiğimiz pastalardan. Havuçlu kek kare biçimindeydi. Dört bölüm içeren kek, çapraz olarak ayrı renkler içeriyor. Birinin rengi pembe, diğerinin sarı.

Kekin hikâyesi şöyle: Britanya'da, Birleşik Krallık Kraliçesi Victoria'nın torunu 1863 doğumlu Prenses Victoria'yla, Battenberg Prensi 1854 doğumlu Louis Alexander'in 1884 yılında gerçekleşen düğününde sunulmasıyla tanınmış. Hikâyenin değişik anlatımları varsa da kekin dokuz bölüm olarak da üretildiğini söylemekle yetiniyorum. (Battenberg bugünkü Almanya'nın küçük bir kenti.)

Piccadilly Caddesi, Hyde Park'ın Wellington Kemerinden başlayıp Piccadilly Meydanı'ndaki Eros Anıtı'na uzanıyor. Gün akşama dönüşmeden tanınmış markaların mağaza çalıştırdıkları Piccadilly'de gezmek güzel gelecek.

Burlington Evi'nin avlusuna giriyoruz. Tarihi 1664 yılına uzanan bir konak. Demir dış kapısının yanında kırmızı telefon kulübelerinden biri yerini almış. Burlington Evi, 1768 yılında kurulan Kraliyet Sanat Akademisi'ne kiralanmış. Kraliyet Sanat Akademisi'nde 2024 yılı yaz etkinliklerinin konusu Ukrayna'yıymış. Avlunun çevresindeki yapılarda 1788 yılında kurulan Londra Linnean Topluluğu, 1820 yılında kurulan Kraliyet Astronomi Topluluğu, 1707 yılında kurulan Londra Antikacılar Derneği, 1841 yılında kurulan Kraliyet Kimya Topluluğu, 1807 yılında kurulan Londra Jeoloji Topluluğu adlı diğer topluluklar çalışıyorlar.

Bir elinde fırça ve diğer elinde palet tutan ressam yontusuna bakıyorum. Kraliyet Akademisi'nin 1723-1792 yılları arasında yaşayan ilk başkanı Joshua Reynolds'un heykeliymiş. 1723 yılında doğan İngiliz sanatçı Reynolds 1792 yılında öldüğünde Paul Katedrali'ne gömülmüş. Heykel aktardığımla bitmiyor. Ressamın fırçasından çıkan at kuyruğu kılları büyük bir anıta dönüşmüşler! At kılından heykelin 18'inci yüzyılda yaşayan bir sanatçının elinden çıkmadığı kanısındayım. Çünkü öyle olsaydı açık havada bırakılmazdı ve insanların her yerine dokunmalarına izin verilmezdi. Doğru düşünmüşüm. Joshua Reynolds'un heykelini başlangıç noktası alan Nicola Turner, kendi heykelini at kılı, yün, ahşap ve pirinç (brass) kullanarak üretmiş. Karışan Şeytan'mış (The Meddling Fiend) adı.

Bana sevimsiz fakat ilginç göründü.

Nihan Davut Güner

Kaan kanepeye uzanmış, roman okumaya çalışıyor, bir yandan da Nihan'ı düşünüyor. 50 yaşındaydı, 1 Ekim'den bu yana Nihan sanki kayıplara karışmıştı. “Acaba başka bir şehre mi yerleşti?” dedi kendi kendine. Ya da Nihan diye biri hiç mi yoktu. Nihan'ın anlamını düşündü Kaan. Nihan; gizli, saklı, görünmeyen demektir.

GİZLİ NİHAN, SAKLI NİHAN, GÖRÜNMEYEN NİHAN

Bu roman da çok uzun sürdü, diye düşünüyor Kaan. Kendi hayatı da uzun bir roman değil miydi? Sonra “Bu roman nasıl bitecek acaba?” diye merak etmeye başladı. Aslında bütün romanlar mutsuzlukla bitiyordu. Bütün romanlar, bütün öyküler, bütün hayatlar... Eyvah! Bu geç kalmışlık duygusu. Son treni, son otobüsü kaçırsam ya da son tramvayı... Ya da bütün bankalar kapanırsa. “İnsanlar,” diyordu Kaan. Hep bir aldanmışlıkla, hep bir telaşla bir serap içinde kaybolup gidiyorlardı.

Kaan, romanını okumaya çalışırken kendini bir anda çok büyük bir parkın içinde buldu. Nihan bu parkta mı acaba, diye düşünürken az ötede bağrışan çocukları gördü.

“Amca bak, mavi uçurtmamız gökyüzünde kayboldu.”

“Öyle mi?”

“Amca uçurtmamız gökyüzünde göçmen kuşlarla karşılaşır mı?”

“Karşılaşabilir. Belki de bakarsınız gökyüzünden mavi yağmurlar yağar.”

“Yaşasın! Yaşasın!” diye bağrışarak çocuklar uzaklaştı. Kaan, “Çok sevimli ve bilge çocuklar.” diye mırıldandı. Biraz daha yürüdü. Yaşlı bir adam bir bankta oturuyor, işaret parmağıyla sürekli doğuyu, batıyı ve güneyi gösteriyordu. “Selamünaleyküm.”
 “Aleykümselem.”
 “Birini mi arıyorsunuz amca?”
 “Ben çocukluğumu arıyorum. Sanki yedi yaşında bir çocuğum. Ben doğuyu, batıyı, güneyi ve de kuşları çok merak ediyorum. Mezarlara bakıyorum; babam ve annem sanki hiç ölmemişler. Büyükanнем saçlarımı tarıyor, dedem de bayram harçlığı veriyor. Sonra kendimi bir boşluğa bırakıyorum. Seksen yedi yıllık ömrüm bu esrarengiz parkta paramparça oluyor. İnsanlık paramparça oluyor. Son tren son perona yaklaşıyor, istasyon bir anda bir karanlığa gömülüyor.”

Yaşlı adam ayağa kalktı, ağır ağır yürüyerek uzaklaştı. Nihan yoktu. Nihan sanki çöl seraplarına karışmıştı.

Kaan elindeki kitapla uyuyakalmıştı, gözlerini açınca “Bir rüya gördüm demek ki,” dedi. Parktaki çocukları ve yaşlı amcağı düşündü. İnsanlar hep çocuk kalıyorlar, hiç büyümüyorlardı. Kaan da hiç büyümemiş hep çocuk kalmıştı. Çocukluğunda bazen şehirden uzaklaşır, kırlarda, bağlarda dolaşır. Hayatının en mutlu günleriydi diye iç geçirdi Kaan. Şimdi ise hayatı saplantılar, ağrılar, sarsıntılar, uykusuzluklar ve sanrılarla çepeçevre kuşatılmıştı. Sanrılar; Kaan’ın hayatının bir parçasıydı.

İlk Sanrı:

Kaan işyerinde dalgın bir şekilde pencereden dışarısını seyrediyorken, birden güney yönünden Nemrut heykeli gibi Nihan’ın başı göründü. Kaan’ın bütün vücudu titriyordu. Büyük bir korku duydu. “Aman Allah’ım deliriyor muyum yoksa?” diye büyük bir endişeye kapıldı. Sonra Nihan’ın Nemrut heykeli gibi olan başı güney yönünde kayboldu.

...

Kaan, şu roman da bir bitse artık diye mırıldandı. Okuduğu roman da hayatı da belirsizlikler içindeydi. Kaan sanki bir patikada yürüyor, sonra bir dağa tırmanıyor sonra da bir ırmak kıyısında yürüyordu. Bazen içine sevinçler doluyor, sonra bu sevinçler kısa sürüyor; sanki bir uçurumdan aşağı yuvarlanıyordu.

İkinci Sanrı:

Kaan, balkondan doğu yönündeki tepeleri seyredirken tepenin başında oturmuş ve çok üzgün olan Nihan’ı gördü. Gene çok heyecanlandı. “Nihan! Nihan!” diye çığlıklar attı. Nihan’ın tepelerin üstündeki hayaline koşmak isterken, birden Nihan’ın hayali kayboldu. Kaan “Gene bir hayal gördüm galiba” dedi. Mutsuzluk içini kemiriyor, yorgunluktan öleceğini sanıyordu.

...

Romanın ortasına geldiği halde ne roman kahramanı sevdiğine kavuşuyor ne de Kaan Nihan’la kavuşuyordu. Postmodern bir romandı, uzuyor da uzuyordu. Kaan “Uzun bir ırmağı izleseydim, bir gün ırmağın sonuna ulaşırdım.” diye yakındı.

Romanlar, Hayatlar, Seraplar, Sanrılar, Sarsıntılar:

Hayat bu beş kelimedenden mi ibaretti? Yok! Hayat böyle değildi. Böyle olamazdı. Bir yerde bir yanlışlık vardı. Kaan uzandığı kanepeden kalktı. Romanı elinden bıraktı. Bir sitedeki apartmanın beşinci katının onuncu dairesinde yapayalnız yaşıyordu. Tarih mastırı, doktorası, şu kadar yıl memurluk... “Hayat bomboş.” dedi Kaan. Belki de bir daha Nihan’ı hiç göremeyecekti.

Evin odalarında dolaştı. Salondaki tabloları seyretti. Perdeleri çekti ve lambayı yaktı. Fotoğraflara baktı, hüzünlendi. Kendini yorgun ve bitkin bir şekilde koltuğa bıraktı. Masanın üzerindeki kitapları ve 5 miligramlık D. kutusunu süzdü. Kaan iki adet 5 miligramlık D’yi aldı ve derin bir uykuya daldı.

Adını Sen Koy

Kübra Erbayrakçı

*Gözlerimi utangaçlığımdan sağa ve sola çevirdiğimde
etraftaki insanlara bakmayı da ihmal etmedim.
Bütün muhafazakâr sevgililerin doluştuğu mekânda
karşımda tüm güzelliği ve
mavi gözleriyle öyle bir bakıyordu ki!
Âşık olmasaydım hatırım kalırdı*

O şarkı çalıyordu. Hani Melih Kibar'ın bestesini yaptığı, Çiğdem Talu'nun sözlerini yazdığı şarkı vardı ya! Ha işte, o şarkı çalıyordu oturduğum masada. Onu beklemekteydim. Heyecandan ölecekmişim hissiyatını yüreğimde duyumsamaktayken, ölmeden önce son defa onu görmek için geldiğim “Şehr’i Kahve”de, bomboş masanın eksik parçalı yerinde oturmakla meşgulken içimden bütün duaları okuduğum anda karşımda boş duran sandalyeye geçip selam vermeden yüzüme baktı mavi gözleriyle. Konuşmaya başlamadan önce uzun uzadıya gözlerine daldım. Sanki konuşsa susmak bilmeyecekmiş gibi bir heyecan vardı yüzünde. Oysaki anlattıklarında ne ben vardım ne de benimle ilgi kurabileceğini düşündüğüm hayallerin dili. Sadece lakırdı sözlerle eski sevdiklerinden söz açıyor ve eski kırıklarını anlatırken hepsini nasıl çok sevdiğinden bahsediyordu. Kışkırdım onu. Biraz da hikâyelerinde benim olmayışımı gördüğümde olsa gerek sinirden kudurdum desem yeridir. Garson masaya yaklaşmaya başladığı andan itibaren bir oh çektim içimden.

Radyoda çalan şarkının da rengi değişince olur olmayacak anda gülümsemeye koyuldum. İki menengiç söylemeyi aklımızdan geçirmişiz. İkimiz aynı anda “Menengiç.” deyip siparişimizi verdikten sonra Sezen Aksu'nun sesini duyumsadım yakınlardan gelen bir yerden. “Ben sende tutuklu kaldım” şarkısı hiç olmayacak duyguları kalbime anımsattı. Lafına kaldığı yerden devam ederken hâlâ eski sevgilisini anlatıyordu bana. “Meğer ne çok sevmiş!” dedim içimden. Sesli bir şekilde bağırarak istesem de sustum. Ona sıcak duygularla bakmaya devam ettim. Sarılma duygusu da terk etmiyordu ki beni! Anlayacak diye ödüm kopsa da kahveler ışık hızıyla geldiğinde ikinci defa “Oh!” çektim. Gözleriyle öyle bir bakıyordu ki! Âşık olmasaydım hatırım kalırdı.

Önce gözlerinin içine bakmamak için gözlerimi aşığlarda gezdirirken kahvemi içip de dilim yanıncı “Sıcakmış.” dedim, sessiz ama bir o kadar içten. Ve sustu. Kahvesini içmeye koyuldu. Bana sıcak gelen kahvenin nasıl olup da ona sıcak gelmediği düşüncesini bir kenara bırakıp ben de âşık olduklarımı sırasıyla anlatmaya başlayayım, diye düşündüm. Ve aklımda maziden iki kişi belirdi. İki kişiye âşık olmuştum. İkisile de yaşadığım deneyimleri anlattığımda gözlerimin içine uzun uzadıya baktı. Bu sefer de öpme isteği uyandı ruhumda. Şarkıdan uçuşan notalar dans etmeye başladılar gözümün önünde. Utangaçlıktan gözlerimi sağa sola çevirdiğimde etraftaki insanlara bakmayı da ihmal etmedim. Bütün muhafazakâr sevgililerin doluştığı mekânda tüm güzelliğiyle karşımda oturuyordu. Gözleri mavi, elleri inceikti. Zayıf vücudu ve alımlı giyimiyle ortama meydan okuyordu. Roman gibi bir dili vardı ve bu dil nedensiz bir şekilde hoşuma gidiyordu. Elimi eline değdirdim utanmadan ve sevecenlikle. Sıcak bir gülümseme ile karşıladı. Kelimeler sustu. Gözlerimiz konuşurken notaların en güçlü sesi kulaklarımda cınladı. Mekândaki herkes konuşmayı bıraktı, şarkılar konuşmaya başladı. Garson masadaki biten menengiçleri sessiz ve bir o kadar küçük adımlarla alırken hiçbir şey demeden yanımdan uzaklaştı. İnsanlar birer birer mekânı terk ettiğinde bedenim oturduğumuz masaya yapışmış olsa da elini bırakmadan susmaya devam ettim. Masadan emin adımlarla kalktı. Benim müdahale etmeme fırsat vermeden adisyon fişini alıp hızlıca kasaya doğru yöneldi. Hesabı mor cüzdanından çıkardıği kartla ödeyiverdi. Mor rengi çok severdi. Bu yüzden telefon kılıfı, cüzdanı, boynunda taşıdığı kolyenin rengi mordu. Çiçekleri mor severdi mesela. Ama ben ona hiç mor bir çiçek almamıştım.

Masaya döndüğünde Onno Tunç ve Sezen Aksu'nun ortaklığından doğan bir şarkı çalıyordu. Zamanın durmasını dilediğim bir andı ama hesabı ödemesine çok kızdığım için epey söylendim. Dalga geçer gibi bir sesle elini omzuma koydu: “Hadi gidiyoruz, geç oldu.” dedi. “Şehr-i Kahve” kapanacaktı. Erzurum soğuktu ve Erzurum'da kışın çok kar yağardı. Eriyen karların üzerine yine kar yağardı. Güneş açardı, karlar erirdi ve yine kar yağardı. Ona duyduğum aşk ise hiç eremedi. Sevgim kalbimin tam orta yerinde dururken durağa doğru yürüdük; hem konuşarak hem de susarak.

Hızlı yürüyüşü ile sürekli beni arkada bırakmayı başardığından kaygan zeminde yalnız başıma mücadele ettiğimi fark edince usulca elini uzattı. Tuttum elini. Bu tutuş, ikinci tutuştu ve o an midemde uçuşan kelebekler konuşmaya başladılar. Bilim adamlarına göre kelebeklerin midede uçuşması gibi sıra dışı olaylar gerçekliği yansıtmıyordu. Halt etmiş o bilim adamları! Uçuyorlar işte! Hissediyorum kalbimin en kuytu köşesinde. Bir hışımla elimi bırakıp durağa yaklaşan otobüse doğru koşmaya başladı. Arkasından koşmadım, baktım ve bu bakış uzun bir bakıştı. Otobüse bindi ve gözden yavaşça kaybolmaya başladı. Gözlerim giden otobüse kilitlenmişken hüznü yüz ifadesiyle gökten düşen kar taneciklerini ruhumda hissettim. Üşüdüm. Üşürken kulağıma o şarkı fısıldandı. Şarkının sözleri kelimelere döküldüğünde şu kelimeler çıkıverdi ağzımdan:

“Farz edelim küçücük bir oyundu, oynayalım bu oyunu. Tahmin edemedim sonunu, adını artık sen koy.”

Gitmişti. Turkuaz mı yoksa mavi mi olduğu belirsiz otobüse binip bir kuş misali gitmişti. Hava soğuktu ve Erzurum'da kış soğuk geçerdii. Karanlıkta sokakları sarhoşlar basmıştı. Küçük çocuklar ellerinde birer torba ile para dileniyordu. Kestaneciler dükkânlarını kapatıyorlardı. Bense olduğum yerde durmaya devam ediyordum. Yanımdan geçen bütün insanlar omzuma dokunuyordu. Cebimden sigara paketini çıkardım, içinden bir dal alıp diğer cebime koyduğum çakmağı da ortaya çıkarınca bir güzel sigaramı yakıp ağzıma aldım. Freud'a göre öpüşme isteği uyanan kişiler sigara içerdi. Ben de efkârdan içmeye koyulmuştum. Gitmişti. Saat geç olmuştu ve gitmişti. Gün kararmış ve yatma vakti gelmişti. Ama o gitmişti. Geride elleri kalmıştı. Omzuma dokunduğu, elimde hissettiğim elleri. Sigaram bitince ben de bir adım atıp yürümeye kaldığım yerden yalnız devam ettim. Ellerim montumun ceplerinde, sigara paketim cebimde, kulağımda çalan Melih Kibar'ın bestesini yaptığı, Çiğdem Talu'nun sözünü yazdığı o şarkı ile.

DERGİ EKİBİMİZ

01

Dergi Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Serpil Tunçer

03

Grafik Tasarım ve Yapay Zeka Yönetimi
Gülse Tunçer

05

Sosyal Medya Sorumlusu
Muhammed Balaban

07

Editör Ekibimiz
Fatma Türkdoğan
Ayten Dirier
Hatice Eğilmez K.

02

Dergi Basım
Son Çağ
Yayıncılık ve
Matbaacılık.

04

Yayın Kurulu
İnci Yılmaz Şimşek
Binnur Tekinalp
Enver Karahan

06

Yazım Düzenleme
Dilek Ayrıbaş
Betül Fırat
Nurcan Ören

08

Haber Editörü
Gülse Tunçer

Zübeyde Hanım Mahallesi, İstanbul Caddesi, İstanbul Çarşısı no:48/48 iskitler altında, ankara
Eserlerin gönderimi ve iletişim için ; erikagacidergi@hotmail.com
Resmi Sitemiz ; dergi.erikagacioyku.com

GRAFİK TASARIM VE
TÜM DİJİTAL PAZARLAMA
İŞLERİNİZ İÇİN

İSTAK MEDIA

TASARIM VE DİJİTAL DÜNYASI

iletişim ; istakmedia@gmail.com